

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az oltatlan mész jelentősége bűnügyekben.

Inta Weiss Kurt, a berlini kir. rendőrfőnökség bűnügyi biztosa.

A «Hans Gross»-féle «Archiv»-ból magyarra átdolgozta * * *

Egy főbenjáró bűnügy feldolgozása alkalmával felvetődött az a kérdés, hogy hullarészek és öltönydarabok oltatlan mésszel megsemmisíthetők-e?

Miután erről a szakirodalomban semmi sem található, kísérletekkel iparkodtam e kérdést tisztázni. Az eredmény igen tanulságos.

Egy kertben gödröt ásattam, melybe 10 mázsa égett mészkövet hányattam. A kövek közé elhelyeztem egy igen erős, félkilós löcsontot, melyen húscsapatok lógtak. A löcsont mellé még néhány csirkecsontot, egy nagy darab vásznat, melybe egy jókora csomó női haj volt göngyölve, egy nagy darab papirost, egy friss, tehát nedvdús ágat és egy darab igen erős fonalat helyeztem el.

Miután megjelöltem azt a helyet, hol a felsorolt tárgyak feküdtek, rájuk balmoztam a megmaradt mészköveket és azután megkezdtem azoknak lassú oltását. E célból a mészakást vízzel addig öntöztem, míg bizonyos voltam afelől, hogy a víz a mészkövek legalsóbb rétegeibe is behatolt. A sötétség beálltával felhagytam az oltással s azt csak a következő nap délutánján folytattam.

A mész legfelsőbb — már oltott — rétegeit, most már lassan és óvatosan eltávolítottam, hogy a még nem oltott alsóbb rétegek oltását megkezdhessem. Huszonegy óra múlva már odáig baladt a munka, hogy azon réteghez jutottam, melyben a kísérleti tárgyak feküdtek. A löcsont meg volt pörköelve és még egészen forró; felemelkedkor három részre hullott széjjel; súlya 180 grammal kevesbedett.

A hús — egészen csekély mennyiségektől eltekintve — a csonttól teljesen lemállott; csak egy sárgás, kocsonyás és a mésszel egybeolvadt anyag engedett a húsnak egykori jelenlétére következtetni.

A csirkecsontok már porrá voltak pörköelve.

A vászomból, a papirosból, a bajból, az ágból és a fonálból egyelőre egyáltalán semmit sem lehetett felfedezni. Óráig tartott gondos keresés s a mésznek át-

szítalása után végre a vászonnak, fonálnak és az ágnak parányi, elégett, illetőleg megszenesedett részecskéit találtam meg. Fekete színük által a fehér mésszportól elütő hamumaradványok arra engedtek következtetni, hogy e helyen valamikor papir is lehetett, a bajnak azonban semmi nyoma sem maradt bátra.

A kísérlet folytatása céljából a kiásott löcsontot, melyen, mint említettem, igen csekély húsmaradványok lógtak, igen erős csomagolópapirba göngyöltem és ismét a mészgödörbe dobtam, s a helyet gondosan megjelöltem.

Hat hónap elteltével óvatosan kiemeltem a megjelölt hely felett fekvő mészréteget és megállapítottam, hogy a csomagolópapírost a mész egészen megsemmisítette. A löcsonton volt néhány húsdarab is teljesen megsemmisült és maga a csont két további részre omlott szét.

Ismét visszadobtam a csontdarabokat a mészgödörbe, bol azokat további sorsukra bízam. Az őszi, tél és tavasz, azaz 10 hónap elmulása után ismét munkához fogtam. Asás közben egy 165 gramm súlyu, elégett, törékeny csontdarabra akadtam, mely érintésre azonnal széjjelmállott.

Azon célból, hogy a kísérlet eredménye lehetőleg tökéletes legyen, egy igen finom szitán átszítáltam a kísérleti tárgyak körüli mészréteget. Ezen módon sikerült még néhány csontszilánkot találnom. A megtalált csontmaradványok összsúlya 269 grammot tett ki. Az eredetileg 500 gramm súlya csont tehát 231 grammal lett könnyebb.

Kísérletem tehát beigazolta, hogy könnyen lebetséges hullarészeket és öltönydarabokat a mésszoltás folytán keletkező forróság és a mész maró hatása által megsemmisíteni, minek következtében a tettes, ha a mésszpor között megmaradó elégett s könnyen szétmálló csontokat egy kalapáccsal vagy baltával összezuza s azután elássa, vagy elszórja, biztonságban érezheti magát az iránt, hogy a bűnjeleknek nyoma veszett.

Kísérletemet azért bajtottam egy kertben és nem építkezéseknél használatos mészgödörben végre, mert építkezéseknél a meszet hamar oltják s így nem fejlődik ki oly nagy hő, mint a milyen a mész lassú oltása által elérhető s melyre kísérletemnél szükségem volt.

STOWASSER JÁNOS osztrák és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Elő magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszernőköszítője, az Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára.** 6

Az építkezésekhez szükséges mésztöltést egy vagy két munkás végzi. Külön e célra készített szerszámokat használva. A mésztöltés közben a mésztöltés között levő kövek is kiszedtetnek.

Így még az esetben is, ha a tettes egy őrizetlen pillanatot felhasználva, hullarészeket dobnak egy ilyen mészgödörbe, biztosra vehető, hogy a munkások a mésztöltés keverése és tisztogatása közben a hullarészeket még megsemmisülésük előtt megtalálják.

A bűnügyi történelem nem egy esetet ismer, melyben a tettes a hullarészeket oltatlan mészzel akarta megsemmisíteni.

1904. évi április hó 11-én eltűnt a Z. községben K. házaspárnál lakott és azok által eltartott 72 éves Fábian Nándor. Miután Fábian kérvénnyel eltűnése előtt lakótársaival összeveszett volt, azt beszélték az emberek, hogy a házaspár tette el az öregot lábat alól azért, mert eltartása már terhükre esett.

A gyanúsított házaspár természetesen tagadott, a rágalmozók ellen azonban nem tett megtorló lépéseket. A dolog idő múlásával feledésbe ment s legközelebbi időben az eltűntnek holtá nyilvánítása következett volna be. A helyzet azonban egy csapásra megváltozott, mert az eltűnt Fábian földi maradványai megtaláltak. Ez így történt:

H. kovácmester, a meggyilkoltnak egy barátja, 30 év óta K.-ékkal egy házban lakott. 1910. évi január havában a ház leégett és H.-t csak nagy nehezen sikerült idegen embereknek a tűzhaláltól megmenteni.

Az emberek gyujtogatásról suttogtak. A nyomozó csendőrőrmester H.-t felgyógyulása után szintén kikérdezte, ki azon gyanújának adott kifejezést, miszerint a K. házaspár a házat csak azért gyujtotta fel, hogy őt, ki Fábian meggyilkolásáról tud — eltegyék láb alól. H. eddig azért hallgatott, mert döntő bizonyítékok nincsenek birtokában. Az őrmester faggatására azonban mégis fontos adatokat tudott elmondani s elvezette az őrmestert a K.-ék házatól mintegy 80 méternyire levő szántó egy részére, mely az öreg Fábian meggyilkolása után az által tűnt neki fel, hogy frissen volt felásva s mert ő azon a helyen állítólag apró véryomokat is látott.

Az őrmester intézkedésére a megjelölt helyen ásni kezdtek és másfél méternyire a föld felszíné alatt a kutatók egy, mézsréteggel borított emberi csontváz maradványaira bukkantak.

Az erősebb csontokból, t. i. a koponya-, kar- és lábcsontokból még csak épen annyi maradt meg, hogy azokból egy emberi csontvázra lehetett következtetni. A gyengébb csontok és természetesen a húsrészek is, teljesen meg voltak semmisülve. Hajzatnak nyoma sem volt található. Néhány apró elszenesedett szövetmaradékból arra is lehetett következtetni, hogy egyúttal öltönydarabok is meg lettek semmisítve.

Egy szakértő meghallgatása után megállapították, hogy K.-ék Fábiant megfojtották és a teljesen felöltözött hullát egy zsákba dugták, azt egy kötéllel bekötözték és a gödörbe dobták. Mielőtt a gödört beásták volna, K.-ék oltatlan meszet (mészköveket) dobáltak a gödörbe s a meszet vízzel meglocsolták. Hogy ez alkalommal mennyi meszet használtak, sajnos, nem volt már megállapítható.

A gonosztevő keze.

Írtó: Vándor Zsigmond.

Két hatalmas segítője van a gonosztevőnek: találékonysága és a keze. Az a legkülönbözőbb helyzetekből is talál számára kiutat, míg emez gonosz céljainak végrehajtó eszköze. Száz meg száz történet szól arról a közműfontosságról, amely majd minden kisebb-nagyobb gonosztevőnek veleszületett előnye. Minden nemzet anekdotáinak gazdag ilyen néha nagyon is mulatságos történetekben. Hány képes meg képtelen cikket olvasnunk pl. folyton-folyvást a koldusok leleményességéről, akik krétával írott vagy fába vésett jelekkel adják tudtára az utánuk érkező czéltársaknak, hogy milyen fogadtatásra számíthatnak az egyes házakban. A lóköttés-és tolvajcsínyeknek egész irodalma van. A betörők és csalók csalafintaságáról köteteket írtak. De a gonosztevő kezére, erre a hatalmas, sőt legszükségesebb segítő eszközre, régebben egyáltalán nem, de újabban sem fordították a megfelelő figyelmet.

Ha végigbongésszük a kriminalisztika irodalmának hatalmas kincsházát, alig akadunk egy-egy kísérletre, amely a gonosztevő kezét behatóbb vizsgálata tárgyává tenné. Pedig tudjuk, hogy mily korszakalkotó Bertillonnak felfedezése, aki a kezujjak ereinek különbözőségéből alkotta meg az ő jóformán csalhatatlan és a vizsgálóbíróknak hatalmas segítőjeként szereplő rendszerét. Nem is szólván Tamassia páduai egyetemi tanár felfedezéséről, amelyet még akárhány kriminalista sem ismer.

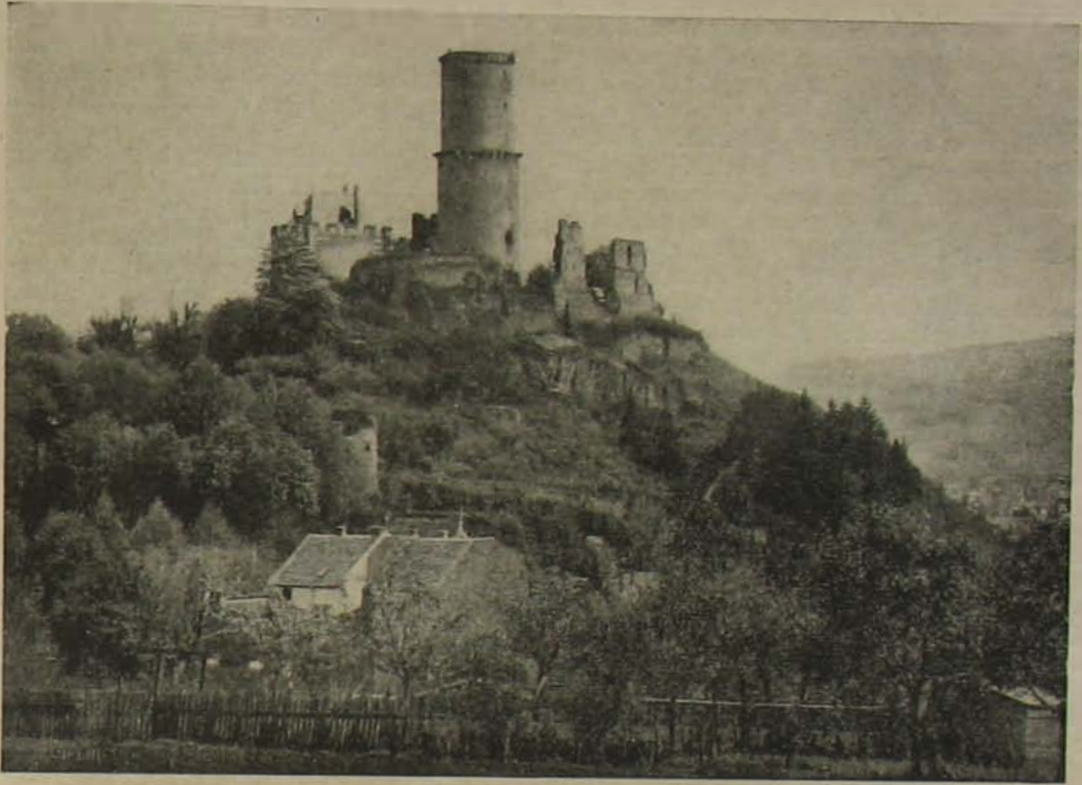
Pedig a gonosztevő keze nagyon érdekes. Miként Lombroso tanulmányai szerint annak feje foglalkozására valló, abnormális elváltozásokat mutat, azonképen a kezén jellemző sajátosságok állapíthatók meg. Maga a köznép is tud erről és akárhányszor hallhatunk a „hosszujju tolvajról” beszélni. A németnek külön szava is van a tolvaj elnevezésére: Langinger (hosszujju).

A tulajdon elleni vétőknek ujjai rendszerint hosszabbak és vékonyabbak a tisztességes emberekéinél. Ezzel szemben a gyilkosok ujjai vastagok és szélesek. Kriminalisták, akik a gonosztevő kezét tanulmányuk tárgyává tették, még azt is megállapították, hogy minden gonosztevőnek — a kivételek csak megerősítik a szabályt — hosszabb kezei vannak, mint a többi halandónak. Míg azonban ez az abnormitás a gyilkosoknál alig észrevehető, addig a rablók keze feltűnően hosszú.

A gonosztevő kezének tanulmányozásánál más feltűnő vonás is észlelhető. A gonosztevők között ugyanis feltűnően sok a balog. Ezeknek a hal keze természetesen sokkal jobban van kifejlődve a jobbénál. A statisztika adatai szerint a gonosztevők 25-30%-a balog.

Az egyes kezujjak is érdekes elváltozásokat mutatnak. Így például megállapították, hogy a tolvajoknak külö-

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**
mely 10 perc alatt a legmakacsabb migrain és fejfájást elmulasztja. — Árát K 1.20. — Kapható minden gyógyszárban.
Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kémposten, Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postai szállítással.

A godesbergi várrom.

A Rajna mentén. — Rheinstein vára.

nősen jobb középuja van jól kifejlődve. Ezzel szemben azonban tévbitnek bizonyult az a feltevés, mintba a tulajdon ellen vétő gonosztevőnek gyűrűs uja épen olyan hosszú lenne, mint a középuja. Lombroso is már kifejti, de számos más tudós is vallja, hogy a degenerált emberek legnagyobb részénél a gyűrűs és a kisujj természetellenesen rövidek és fejletlenek. Csak épen a zsebtolvajoknál lehet találni, hogy a mutató- és gyűrűsujjak körülbelül egyforma hosszúak. Ezeknek sem természetadta sajátága ez az elváltozás, hanem bosszu gyakorlat eredménye, valamint csak tervszerű preparáció útján érhető el azáltal, hogy külön e célra kigondolt módszerek segítségével (például reggel és este a falba illesztett horgon nyújtózkodnak stb.) bosszabbítják meg mutatóujjukat, amelynek «bivatásuk» betöltése során fontos szerep jut. A mutató- és gyűrűsujj segítségével csinálják ugyanis az úgynevezett «ollót», amely arra képesíti őket, hogy észrevétlenül buzzák ki a zsebből a pénztárczát vagy egyéb értéktárgyakat. Ha e két ujj közül ugyanis az egyik rövidebb volna, akkor a bosszabbat kevésbé meg kell görbíteni, aminek következtében sokkal nehezebben tudnak «dolgozni» és bizonytalanabb is «munkájuk» sikere.

Tolvajok kezén különben más feltűnő jelenséget is lehet találni. Mennél képzettebb (már az ő értelmükben!) ilyen gonosztevő és mennél kényesebb a tolvajlás ága, amelyre vetette magát, annál gondozottabb a keze. Kétségtelen különben az is, hogy a ma általánosan alkalmazásban lévő manikűrözést tolvaj fedezte fel. Úgyes zsebtolvaj keze ugyanis feltűnően keskeny és bársonyos simaágu. Hogy ezt elérhessék, még kezeik sanyargatásaitól sem riadnak vissza. A keskenységet például azáltal érik el, hogy alvásuk idejére rendszeren úgynevezett «maszkba» (afféle fából készült prés) bujtatják kezüket, miután ezt különböző zsirokkal, gliczerinnel, fagygyúval stb. jól bezsirozták. E mellett mesterségükben is naponta gyakorolják magukat. Így érik el aztán azt a fenomenális kezűgyeiséget, amelyért akárhány személyvesztő megirigyelhetné őket.

A gonosztevőknek még egy fajtája van, amely keze gondozására nagy gondot fordít: a hamisjátékos. Akik figyelemmel kísérték, avagy fél esztendővel ezelőtt Berlinben Wolff-Metternich gróf és társai ellen lefolyt bűnpör egyes fázisait, csodálkozva olvashattak arról a teméntelen sok fortélyról, amelyeket a hamis játékosok alkalmaznak. Ehhez azonban nem elegendő a leleményesség, hanem az is szükséges, hogy kezük megfelelően ki legyen készítve. «Munkájuk» fősegítője ugyanis a kézujj. Ennek érzékenységtől függ minden siker. A valódi hamisjátékos épen ezért ítózik a hétköznapi értelemben vett munkától. Az istenért sem nyulna valamibe, aminek érintése folytan kézujjai érzékenységét veszélyeztetné. Főld gonddal ügyel kezeire, nehogy annak bőre megdurvuljon. Legtöbbjük különböző vegyi szerek alkalmazásával iparkodik előmozdítani keze ujjának érzékenységét, de vannak olyanok is, akik még a felbőrt is lekaparják, csak hogy mennél mimózaszerűbb legyen az ujjbegyek érzékenysége.

Ma különben jóformán minden gonosztevő használ vegyi szereket, avagy lekaparja uja hegyéről a felbőrt, abban a téves nézetben leledzven, hogy ezáltal tartósan meg lehet változtatni az ujjerek alakulását és így kifognak a daktiloszkópián. Ezt tartja ugyanis minden gonosztevő legnagyobb ellenségének. És nem minden ok nél-

kül. A kriminalisztikának ez a segédtudománya arra a tapasztalati tényre alapítja egész rendszerét, hogy egyetlen ember ujjafejének vérszájai sem hasonlatosak a másikéhoz. Ha tehát a gonosztevőt egyszer már «zongoroztatták üveglapon», könnyen megállapítható személyazonosságá. ha újra a közbiztonsági közegek kezére kerül.

Kéznyomokat majd minden bűncselekmény színhelyén lehet találni. Mert bármily elővigyázatos legyen is a gonosztevő, alig tudja elkerülni, hogy valamibe hozzá ne érjen. Póbarakon, üvegen, fabuton, vason, papíron egyaránt megmaradnak ezek a nyomok, mert akárnily gondosan is törülje le a gonosztevő kezeit, a testből kiváló zsiradék, az izzadság stb. mindig hagyunk nyomokat. Ezeket aztán láthatókká és fényképezésre alkalmasaknak tenni nem nehéz. L'ebér papirost például csak grafitval (czeruzaporrval), feketét pedig magnezittel kell bebenteni és az ujjnyomok teljesen tisztán kivehetők lesznek. Fát ezüstnitráttal, üveget oldasavval kell leönteni és a nyomok láthatók.

Sok gonosztevő azáltal próbál védekezni az ujjnyomok árulása ellen, hogy keztyűt huz. Ennek az elővigyázatosságának azonban az a hátránya, hogy tettét sohasem fogja oly biztonsággal kivihetni, mint pusztá kézzel.

A gonosztevő keze különben még az avatatlan szemnek is árulbat el titkokat. A munkás például hétköznapi, de kiváltképen munkaidőben, nem szokta kezeit gondosan megfürszítani. Ha tehát hétköznapi munkást látunk, akinek kezei feltűnően tiszták, majdnem mindig teljes bizonyossággal arra lehet következtetni, hogy az illető valamely gonosztevő kezeit ártamaradt nyomait akarta eltávolítani. A szemes közbiztonsági közeg, rendőr avagy esendő, az ilyen gyanus embert alaposan szemügyre fogja venni. Ha a legcsekélyebb más momentum is felmerül, amely gyanut kelt ellene, előállítandó az illető. Górcsövi vizsgálatnál aztán bamarosan kitűnik a gyanu alapossága avagy a tévedés. Bármennyire tisztítsa is ugyanis a gonosztevő kezeit, körme szélein, avagy a körömfeketében mindig megtalálhatók az idegen véryomok, amelyek azután kétségtelen bizonyítékok erejével batnak.

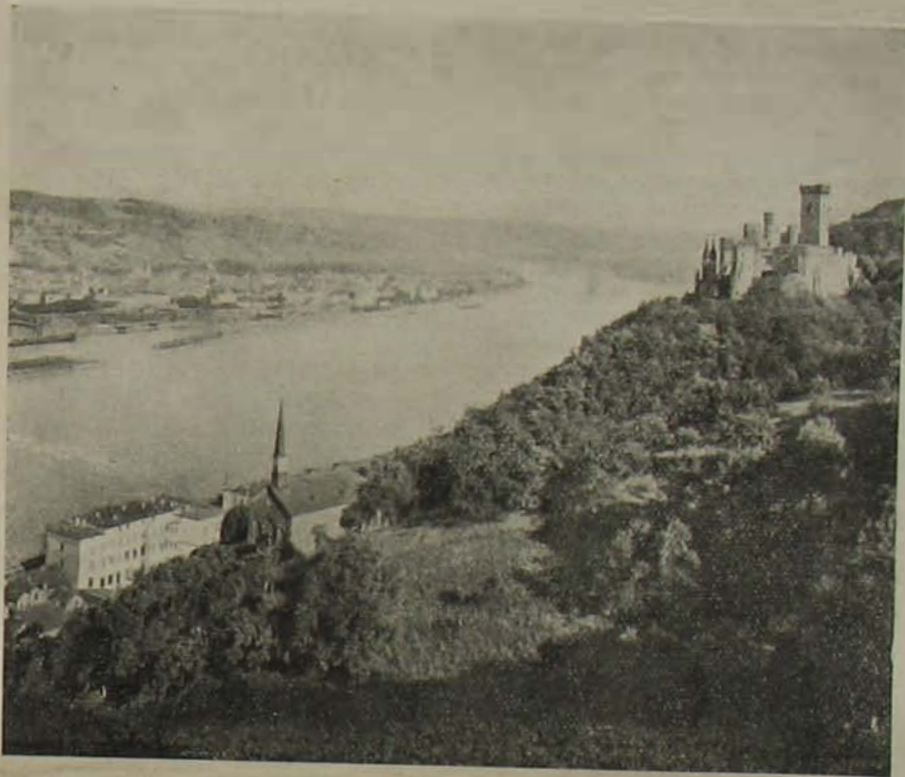
Még más szempontok is figyelembe veendő, amikor a gonosztevő kezét tanulmány tárgyává tesszük. Tamassia páduai egyetemi tanár ugyanis már néhány esztendővel ezelőtt figyelmeztette a kriminalistákat arra, hogy nemcsak a kézujjak, hanem a kézfej erezete is nagy áruló. Vizsgálódásainak eredményeként ugyanis megállapította, hogy nincs két ember, akinek kezefején az erezet egyforma lenne. Nem kell tehát egyéb, mint módját találni annak, hogy ezt az erezetet tisztán le lehessen fényképezni. Ennek pedig nagyon egyszerű a módja: az ereket sötétszínű festékkel bekenik és a fényképezendő kezét függőleges irányban föld felé lógtatjuk. A kézfej erei ilyenkor kidagadnak és a fosték alatt nagyon kiemelhetően láthatókká lesznek.

Míg a daktiloszkópia detektivszolgálatokat is teljesít, mert hiszen a tettes nyomára is vezet, addig Tamassia felfedezésének értéke különösen abban áll, hogy — a kézfej erezetének vonalai nem lévén megváltoztathatók — feltétlenül biztos és esalbatatlan, miért is mindig felismeréshez vezet. E két rendszer kombinációja lesz tehát kétségtelenül a közel jövő kriminalisztikájának egyik legértékesebb segítő eszköze.

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
E BENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képe árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Stolzenfels vára kilátással a Rajnára.

A Rajna mentén. — A Loreley-szikla.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A Balkán-államok hadereje.

Törökország, Bulgária, Szerbia, Görögország és Montenegró mozgósítása alkalmából érdekesnek tartjuk leközölni ez öt Balkán állam teljes béke- és hadierőjének részletes kimutatását.

A török hadsereg kereteit még báró von der Goltz szabta meg 1909-ben. Az újonnan szervezett csapatok nincsenek még mindenütt felállítva és a csapatok létszámai mindenütt igen alacsonyak. A különféle nehézségek mellett, a melyekkel a kormány találkozott, a legnagyobb baj a nemzetiségi surlódás; ez megakadályozza a tervezett hadseregreform nyugodt végrehajtását. A régi beosztás szerint hét hadteste van a török haderőnek, de csak három van Európában elhelyezve. Az új organizáció szerint a felállítandó tizennégy hadtestből hét európai. Ezek a trácziai és a maczedóniai hadsereg felügyelőségekre vannak felosztva. Az első magába foglalja a konstantinápolyi, rodostói, kirkilisei és drinápolyi hadtesteket, a melyek legmagasabb létszáma 12 nizamdivízióra, 5 lovasdandárra, 11 redif-zászlóaljra, vagyis mintegy 217,000 gyalogosra, 5800 lovasra és 450 ágyúra tehető. Valamivel csekélyebb a maczedóniai hadsereg-felügyelőség létszáma, a mely háború esetén hadseregparancsnoksággá alakul és a szaloniki, üszkübi és monasztiri csapatokat foglalja magában. Európai háborúban a török sereg erejét körülbelül 620 zászlóaljra, 163 eskadrónra, 186 ütegre, 137 gépfegyverre, azaz körülbelül 450,000 gyalogosra, 21,000 lovasra, 1050 ágyúra és 137 gépfegyverre teszik. A tábori tüzéséget Krupp-féle gyorstüzelő-ágyúkkal kezdik felszerelni a mi azonban még nincs befejezve.

A török hadsereg szintén modern elvek szerint az általános védkötelezettség alapján van szervezve, a mely 1909 óta a keresztényekre is kiterjed. A védkötelezettség a 20-tól a 40. évig tart, a tényleges szolgálat három év. A redif (honvéd) zászlóaljaknál a fegyvergyakorlatok nagyon rendetlenek. Három havi szolgálat után 50 török fontért megváltható a szolgálat. Az évi ujonczkontingens elméletileg 150,000 ember.

A török hadsereg mobilizálására mindig nagy idő kellett és most sem lehet megközelítően sem olyan gyors, mint a bolgár mozgósítása. Mindaddig azonban meglepően nagy és jól felfegyverzett sereget sikerült a törököknek háborúba vinni, az anyag pedig kitűnő, jó a tisztakar is, úgy, hogy ha a bolgár hadsereg veszedelmes ellenfél is, a török haderő a siker reményességével védheti az ország területi épségét.

*

Bulgáriában a békelétszám: 3500 tiszt ötvenezer ember és 9500 ló. Az ujonczkontingens évenként 30,000 emberrel egészítődik ki. A szolgálati kötelezettség 20—46 éves életkorig tart. A gyalogság, a mely 36 ezredből áll, 8 milliméteres Mannlicher ismétlő-fegyverekkel, a 10 ezred lovasság karddal és ismétlő karabélyokkal, a 9 tüzérezred (6—6 üteggel) Schneider-Canet rendszerű gyorstüzelő ágyúkkal van felszerelve.

A műszaki csapatok egy vasuti, egy utász, egy táviró és hidász zászlóaljból, továbbá egy automobil és egy léghajós-osztályból áll. Az egész hadsereg békében és háborúban 9 hadosztályra, 2—2 dandárral (2—2 ezred), 9 gyorstüzelő ütegre, 2 lovas osztályra van tagolva. A 9 hadosztály, a melyek egyúttal stratégiai egységet is

képeznek, a következő helyeken állomásozik: Szófia, Vraca, Dubinca, Filippopolis, Eski-Sagra, Shven, Plevna, Rustsuk és Smula. Három-három hadosztály egy hadsereget alkot.

Bulgária teljes hadilétszáma: 144 zászlóalj, 36 gépfegyverszárad, 37 lovasosztály, 81 tábori, 18 hegyi és taracktüteg; összesen 160 ezer fegyverrel, 144 gépfegyverrel, 6000 lovassal és 550 ágyúval. A teljes tartalékkal együtt Bulgária 232 ezer embert, 6000 lovas és 720 ágyút tud kiállítani. A bulgár hadsereg a Balkán államok legjobb és legképzettebb serege.

*

A szerb királyság öt hadosztálykerületre van felosztva. A haderő 20 gyalogezredből 3—4 zászlóaljjal, a melyek Mauser fegyverekkel vannak felszerelve; 5 tábori tüzérezred 9—9 üteggel (4—4 ágyúval); továbbá 1 hegyi tüzérezred 9 üteggel, 1 taracktütérezred 6 üteggel és 1 mozsárágyúüteggel s 2 lovasüteggel, (4—4 ágyúval); 1 vartütérezred (2 üteggel, 4—4 századdal); 4 lovas-ezred 4—4 osztályllyal, 1 királyi testőrcsapat 1 gyalog és lovasszázadból; 2 zászlóalj műszaki katonaság; 1 félézred utász, 5 vonalszárad, 5 katonai kórház, 15 élelmezési raktár, 5 betegápoló század és 10 kézműves csapat. A tábori és hegyi tüzéségnek gyorstüzelő Schneider-Canet ágyúi vannak. A teljes hékelétszám: 30,335 közlegény, 3249 altiszt, 2004 tiszt és 6154 ló.

Hadilétszám: Mozgósítás esetén a tényleges haderőből és a tartalékból felállítanak: 5. hadosztályt 4—4 gyalogezreddel s 4—4 zászlóaljjal és ugyanannyi századdal, összesen 16,512 ember. 1 tüzérezredet 3 csoporttal, 3—3 zászlóaljjal s 6—6 ágyúval = 1635 ember. 1 lovasezred 4 osztályllyal = 412 ember, 2 műszaki ezred, félhidépítő osztag, 1 táviróosztag, 1 sáncosztag = 532 ember. Betegápoló csapat = 746 ember. Lőszerállító-csapat = 940 ember. Élelmezési és adminisztratív csapat: 1281 ember, összesen száztizezerkétszáznegyvenöt ember. Ezenkívül a hadosztályhoz be van osztva 14,667 ember, tartalék és raktárkezelők = 35,399 ember. A teljes hadilétszám tehát 160,307 ember, ehhez járul azükekéséget esetén való pótlásképen: első pótlásul 126,610 ember, második pótlásul 66,005 ember. Ezekkel a hadilétszám kiegészítődik 352,922 emberre.

*

Görögországban a békeszervezet: A hadsereg három hadosztályba van beosztva 2—2 dandárgyalogsággal, ugyanannyi ezreddel, 3—3 zászlóaljjal, a melyek közül az egyik zászlóaljnak csak a kerete van meg; 2 zászlóalj «uzon» katonaság, 4—4 századdal, 2 lovasezred 6 osztályllyal (2 keretosztály), 1 ezred tüzéség 12 üteggel, 1 üteg műszaki katona 4 századdal, 1 század vonat, 1 század betegszállító katonaság. Nincs hadosztálykötelékben 2 hegyi tüzércsapat 3—3 üteggel és egy osztály nehéz tüzéség 3 üteggel. A gyalogság 6½ mm. kaliberű Mannlicher-Schönerer fegyverrel, a tüzéség gyorstüzelő ágyúkkal (Schneider-Canet rendszer) van felszerelve.

A bekelétszám áll: 20,491 közlegényből s altisztből, 1886 tisztből. Háború esetén egy zászlóalj 22 tisztből, 1080 emberből, az euzonok öt tisztből 193 emberből, 162 lóból, 4 ágyúból, a hegyi tüzerütegek 5 tisztből, 227 emberből, 4 ágyú hól, a lovagosztályok 5 tisztből, 145 emberből és 150 lóból állnak.

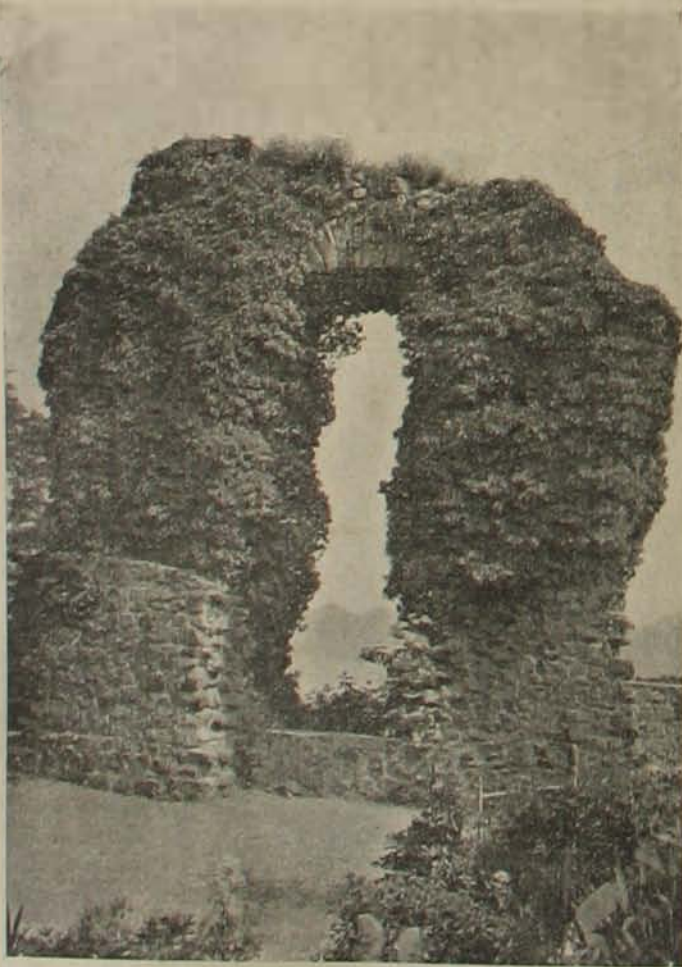
A teljes hadsereg és tartalék: 12 évfolyam 20% levonásával = 115,200 ember.

POLGÁR SÁNDOR
orvos műszer- és kötszer gyáronál
telep: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

legújtabban beszerezhetők összes betegápolási tárgyak, kötszerek, fecskendők, m. kir. szab. Polgár-féle sörkötők, gomműszerek stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az üzletvezetőség, csak megadandó, mely tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés beiktatása esetén 10% árkedvezmény a Csendőrségi Lapok olvasóinak.

A Rolandsbogen.

A Kajua mentén.

Az andernachi kerek torony.

A hadiflotta összesen 12 hajóból áll és pedig: 1 páncélos czirkáló, 4 parti páncélos, 1 nagy czirkáló és torpedóhajóból. A teljes létszám: 4941 ember.

*

Montenegróban békében két tanulózászlóalj van (Cetinjében és Podgoriczában); mindegyik évenként 400 embert képez ki négy hónapon át; 2 tanulózászlóalj (Niksits) hat hónapon át 100 embert képez ki. Az összes védkötelesek vasárnap és ünnepnapokon kisebb gyakorlatokat tartanak. Ezenkívül Cetinjében van egy gyalogsági katonai iskola (kétéves tanfolyam). Hasonló iskola van Niksitsben is. A kiképzett legénység összesen 36,000 gyalogos és 1200 tüzér, a kik közül 25,000 a tartalék első osztályába, a többi pedig a második osztályba tartozik.

Háború esetén 12 dandárt alkotnak (11 gyalogos, 1 tüzérdandár), összesen 58 zászlóaljjal. A fegyverzet a következő: körülbelül 30,000 Hagan Moszkova, 30,000 Berdan, 20,000 Werndl, 20,000 egyéb rendszerű puská, 40,000 szurony. Van továbbá 48 begyi, 36 tábori, 44 várágyúja és 20 bombavetője. A fegyverek részére van elegendő lőszer.

***

A nemzetközi gonosztevők.

Azok a ballatlanul nagy és nem kevésbé vakmerő rablások, a melyek már évek óta napirenden vannak a legelőkelőbb fűrdőhelyeken s a legzárkóztabb nagyúri palotákban, nemcsak a kárvallottakat ejtik kétségbe, hanem a különböző országok titkosrendőrségét is. Egészen közel van az az idő, a mikor a rendőrség mindenütt meg fogja vallani, hogy már nem bír s hihetetlenül agyafurt gonosztevőkkel s következképpen a társadalom maga gondoskodjék önmagának és vagyonának megvédéséről. Ez természetesen nem vonatkozik a közérdekes gaztettekre, hanem az olyan, szinte azt mondhatni, művészi végrehajtott rablásokra, a milyenek legutóbb Thurn-Taxis hercegnő esett áldozatul Osztenében.

Tudvalevő, hogy a hercegnőt, a ki mérhetetlenül gazdag, Osztende legpompásabb szállójában akartak kifosztani a nemzetközi betörők. A hercegnő két páncélos-szekrénykében tartotta az ékszereit; az egyik szekrénykében volt kétszáz ezer korona értékű, a másik nagyobb szekrénykében hét millió korona ára válogatott gyöngy és drágakő. Ezt a rengeteg kincset a hercegnő évek óta cipeli magával egyik üdülő-helyről a másikra és kétségtelen, hogy a nemzetközi betörőbandák már hosszú idő óta ólálkodnak a hatalmas, igazán fejedelmi zsákmány körül. És a mint Calchas és Debisschop, a két legjelesebb francia titkosrendőr mondja, Thurn-Taxis hercegnő előbb vagy utóbb, de mulhatatlanul kénytelen lesz egyszer megsirítani kincseinek elvesztését. Mert ha Osztenében pörüljárt is az egyik betörő-banda, kétségtelenül nyomában van már a nagyszerű prédának egy másik társaság, a mely talán ügyesebb és esetleg szerencsésebb lesz az osztendei gazembereknél. De — mondják a francia detektívek — Thurn-Taxis hercegnőn inkább nevetni fognak, semmint sajnálkozni, mert az már több a könnyelműségénél, a bogyan az irtózatossá értékű ékszer-tömeget ide-oda hurcolja. Ez lesz minden idők egyik legköltségesebb aszonyi szeszélye.

Franciaország, Anglia és Amerika rendőrsége évek óta figyeli a nemzetközi betörőbandák működését és arra a megállapodásra jutott, hogy a legzsemfülesebb

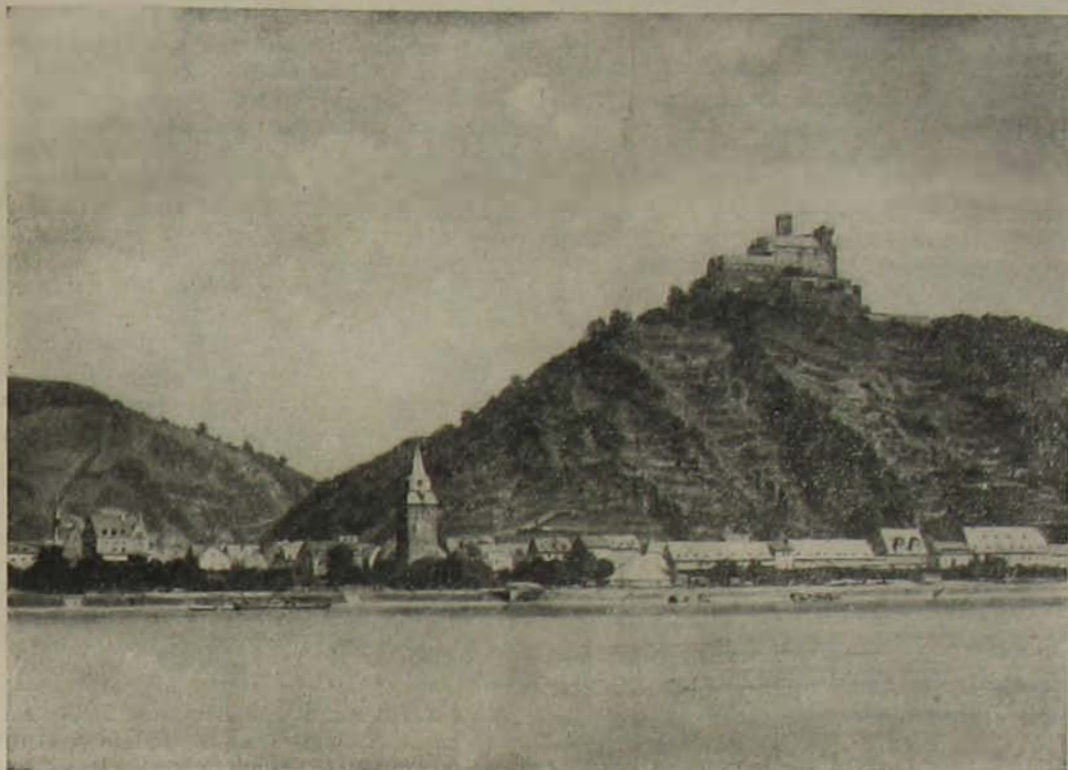
titkosrendőrök is tehetetlenek a gazemberekkel szemben. Ennek pedig egy oka van, nevezetesen az, hogy a nemzetközi betörők nem alkotnak állandó bandákat, nincsenek vezérek és nincs meghatározott tanyájuk. Mindig csak egy-egy vállalkozásra szövetkeznek s a vállalkozás végrehajtása után — akár sikerült, akár nem — teljesen szétugranak, de nem azért, hogy kévéssel utóbb ismét összetalálkozzanak, mert a társaság feloszlása végleges. Lehet, hogy a véletlen más ügygyel kapcsolatosan ismét egy útra tereli őket, de akkor már rendszerint új elemek kerültek közéjük, a kik a régi gazságokról talán nem is tudnak. Ezért van, hogy ha a titkos rendőrök elcsipnek is néha egy-egy ilyen nemzetközi betörőt, az egész bandát sohasem lehet elfogni, mert azok, ahányan voltak, annyifelé futottak. Vallani pedig még soha, egyetlen nemzetközi betörő sem vallott. Egyetlen zsarnok törvényt ismernek ezek a törvény kezein kívül élő fosztogatók: a legteljesebb bűséget és megbízhatóságot egymás irányában. És ez a sikereik, a félelmetességük titka. Ezen az egy ponton törnek meg a világ legkitünőbb rendőreinek minden buzgósága és önfeláldozása. Mert a nemzetközi betörők társaságában annyira kötelező a zsványbecsület, hogy az ellene elkövetett legparányibb vétket is nyomban halállal büntet a bíróságunk, a mely még megfoghatatlanabb és még titkoszatosabb, mint maga egy-egy ilyen betörőbanda.

Ha egyik-másik rajtaveszt és börtönbe kerül, valamennyien összefognak, hogy kiszabadítsák s e czélből még a saját életük kockáztatásától sem riadnak vissza. S ha mégis medrlőnek bizonyul minden iparkodásuk, a prédából azt a részt, a mely börtönbe jutott társuk lett volna, érintetlenül megőrzik s ha az illetőnek családja van, gondoskodnak róla a kiszabadulásáig. A társadalom erkölcein kívül élnek, de a maguk társaságában mint megannyi Kátó örködnek az erkölcs legapróbb parancsára is.

A fentebb említett francia titkosrendőrök szerint a nemzetközi betörők ellen csakis az a rendőr járhat el, a ki személyesen ismeri őket. Sőt az is szükséges, hogy a megfigyelt gazembernek az egész multját ismerje a detektív, hogy adott esetben gyorsan leleplezhesse. Mert ezek a betörők többnyire rendkívül előkelő föllépésűek s olyan kitünő komédiások, hogy nemcsak a gyanutlan magánembereket, de a hatóságokat is félrevezetik vakmerő és biztos fellépésükkel. Csak az a titkosrendőr boldogulhat velük, a ki az egész élettörténetüket jól ismeri, s a kinek már volt velük találkozása. Más rendőrnek a kezéből föltétlenül kisiklanak, s a mint már annyiszor megtörtént, még bocsánatot is kérnek tőlük a — háborgatásért.

Ezek a kitünő urak egyébként mindig fényes nappal dolgoznak, a mikor a szállókban is, a bankokban is, a legnagyobb a sürgés-forgás. Senkinek sejtése sincs róla, hogy valami készül, mindenki beszélget, nyugodtan végzi a dolgát... Egyszerre csak fölkiált valaki: kiraboltak! És valóban, egyetlen másodperc alatt eltűnt néhány száz ezer korona a pénztáros, a szolga, vagy valamelyik úrnak vagy bölgynek a kezéből. Senki nem látott semmit. A gazemberek annyira kitanultak mindent s oly ügyesen hajtották végre a pontosan megállapított tervet, hogy ugyanazt a csinyt akárbánszor megismételhetik, soha nem fognak reájönni. A birhedt Harry le Valet, a kit röviddel ezelőtt fogtak el Marseilleben, tizenöt éven át üzte a gazságait, a nélkül, hogy egyetlen egyszer rajtavesztett volna. Akkor fogták el, a midőn néhány hónappal ezelőtt el akarta rabolni a szingapórei maharadsza ékszereit. A túlságosan nagy zsákmány elvaki-

Rajna mentén. — Braunbach és a Marxburg.

totta, egy kissé talán könnyelműsködött és persze elfogták. Bevallotta, hogy tíz évvel ezelőtt ő rabolta el a netherlandi hercegnő ékszereit, hétszázötven ezer korona értékben.

A nemzetközi rablók sokkal többnek vannak, semmint általában gondolják. Egyéb gazemberekkel nem érintkeznek, mert magukat a mesterségük arisztokratáinak tekintik. Mindenütt ott vannak és sehol sem sejtik a jelenlétüket: és ez a sikereik és a veszedelmességük titka.

KÉPEINKHEZ.

A Rajna mentén.

A németek egyik kiváló nemzeti büszkesége a világszerte ismert rajnai borok termőhelye: a Rajna folyó vidéke. De nemcsak azért büszkélkednek e tájékkal a németek, mert ott terem a híres rajnai bor, hanem azért is, mert oly sok gyönyörű fekvésű és nagyobb részben épségben megőrzött lovagvárat talán az egész Európában sem lehet találni egy csoportban, mint éppen a Rajna mentén.

A Rajnának Mainztól Kölnig terjedő vidéke ez, melyet a jelen számunkban közölt képeken bemutatott ősrégi lovagvárairól és természeti szépségeikben egyébként is gazdag területéről regényes résznek neveznek.

A régi lovagorból valók ezek a várak mind s ott büszkélkednek sorjában a Rajna partját szegélyező hegycsúcsok ormain, hirdetve a német nemzetnek már a rég-

letűnt századok idejében is közismert nagyságát. A XVII. században és a harmincz éves háboruban többször elpusztítottak ezek közül a rabló francia csapatok. Van olyan köztük, amelyiket nyolcszor is elpusztítottak egymásután, de mindig akadt vállalkozó szellemű s gazdag, német főúr, aki újból és újból felépíttette, úgy, hogy máig is épségben áll s a többiek romjaival együtt még sokáig hű képét fogja adni a hajdankori lovagok romantikus életének.

Természetes, hogy — mint a magyarországi lovagvárak mindegyikéhez — ezekhez is egy-egy regényes monda fűződik. A Loreley-szikláról pl. az a monda van elterjedve, hogy az ott lakó sellő, miközben aranyfésűvel aranyhaját simogatta, oly csodás dalt hallatott, hogy minden földi halandót elbűvölt vele, vesztére az arra evező halásznak, akik az eneklő csodára bámulva, halálra zúzták magukat a Rajna szikláin. Drachenfels várában pedig a németek egyik nagy hőse: Siegfried, a mesebeli nagy sarkányt ölte meg. Ugyanezen várra különösen a Roland-kapun nyílik festői kilátás, ahova Roland, a német hősköltészet legnagyobb alakja, azért építtette kastélyát, hogy mindig láthassa egy hunia halálhír folytán őt sirató szerelmesét: Hildegundét, aki bánatában apáczaruhába öltözve Nonnewert kolostorában buzódott meg.

Hogy mi igaz és mi költött ezekből a régi időkbe visszanyúló legendákból, azt ma már bujos volna ellen-

örizni. Annyi azonban bizonyos, hogy e misztikus történeteket ismerve, még regényesebbé válik sok utazó előtt eme változatos természeti szépségekben gazdag és egyébként is elragadó tájkék s legkevésbé sem sajnálják a pénzt, amibe ennek a látogatása kerül.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára újabban a következő adományok folytak be: Ipolság nagyközségtől 10 K. Marschalkó Richard úrtól Pomáztól 20 K és az V. számú csendőrkörletti parancsnokság büntető törvénykönyvéért 16 korona. Ezen újabb adományokkal az alap vagyona 27,851 K 55 fillerre emelkedett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tűzálló szalmafedelek. Falun és a puszta nincsen oly födél nem, mely olcsóságban és festői hatásban versenyezhetne a szalma vagy nád födéllal. Csak elvitáztatlan tűzveszélyessége az oka, hogy ma már a szigorúbb tűzrendészeti szabályok előtt mindinkább háttérbe szorul. Pedig tekintve a szalmatetőket némely kétségtelen jó tulajdonságát, minő például az, hogy télen meglehetősen tartanak, nyáron át hűvösek, nem csekély jelentőséggel bír ama problémának a megoldása, hogy hogyan lehet a szalmafödél teljesen tűzbiztossá tenni. E probléma megoldása ma már sikerült is és pedig teljesen a véletlen jóvoltából. Egy mecklenburgi gazda olyan szalmafödél akart készíteni, melybe a féreg ne férközhessen be, a mely a szélnek ne engedjen támadó pontot. E célból agyagból, gipszből és sós vízből álló impregnációt használt s kíváncsiságból az így impregnált nádat meggyújtotta, azaz meg akarta gyújtani, de nagy meglepetésére meggyőződött róla, hogy az nem ég. A találmány mindazonáltal nem talált egyelőre értékesítést, mert a gazda szegény volt arra, hogy annak propagandát csináljon. Csak mikor mások vették kezükbe az ügyet, sikerült egy próbaházat építeni, a melyen az égési próbát megejtették, a ház falai, ablakai, ajtóinak 20 méter hosszú, 6 méter széles volt, a magassága az ereszig 1.9 méter. Kilencz különféle tetőburkolatot építettek rá: közönséges szalmát, palát, cement-téglát, pépet s különböző impregnált nádburkolatot. Hogy egész biztosak legyenek az eredményben, másfél éven át védtelenül tették ki szélnek és viharoknak. Az égési próbánál kiderült, hogy az impregnált födélket nem támadta meg a tűz, égő szurokfáklyák alig perzselték meg s a szikrák maguktól kialudtak. E próba révén az impregnált szalma és nád födél főnnállósága teljesen bebizonyult. Az elkészítési módja a következő: szalmát vagy még inkább az olcsóbban kapható tavínádat kell használni s pedig utóbbiakból inkább a rövid levélű szárakat, mint a hosszú s kevés levelűeket. A sorokat tetszés szerinti vastagságban le kell rakni hosszában, szélében vagy a kívánt forma szerint lenyesni, s vékony vasdróttal összefűzni. Csak arra kell ügyelni, hogy a sorok egyenlő vastagok legyenek, máskülönben a tető nem szép. A sorok beáztatandók agyaggal, gipszzel és sós vízzel, vagy a hol az rendelkezésre áll, a gáztermelésnél fennmaradó ammoniak vízzel s aztán daczolbatunk tűzzel s a legkritikusabb időjárással is.

Gyorsíró indiánusok. Brit Columbiában, Kamloops környékén a gyorsírás az egyedüli írásmód, melyet a

benszülött rézbőrűek ismernek. A «Standard Magazine» híradása szerint e sajtósági körülmény egy getagnei misszionáriusnak P. Le Jeunenek köszönhető, a ki néhány év óta az említett területen működik. A misszionárius azért küldte ki, hogy egy mintegy 50 négyzet mérföld kiterjedésű terület indiánus lakossága közt lekipásztorkodjék. A papnak azonban hamarosan be kellett látnia, hogy a gondjaira bízott hívőkkel a terület nagy kiterjedése következtében nem érintkezhetik oly gyorsan, mint azt a hitelet megkövetelné. Ép ezért felmerült annak szüksége, hogy benszülött híveivel írásbeli úton keresse az érintkezést. Am az indiánusok nem ismerték a betűvetés mesterségét s a páter minden abbéli igyekezete, hogy őket megtanítsa, csütörtököt mondott. Már-már le akart mondani minden további vesződségről, mikor hirtelen mentő ötlete támadt. Megmutatott az indiánusoknak néhány gyorsírási írásjelet s ezek a benszülötteket szemmelláthatólag jobban értékelték, mint a betűk. A tanítás most már teljes eredményre járt s rövid idő múlva számos benszülött értett a gyorsírás művészetéhez. Az írástudóktól aztán eltanultak a gyorsírást a többiek és ma már több ezer indiánus van Columbiában, a ki folyékonyan ír és olvas, de csak stenografát. Pater Le Jenne «Kamloops Vava» («Kam loop szava») czímen stenografiai lapot is ad ki, mely helyi híreket, tudósításokat és egyházi cikkeket közöl.

Ember, a kinek nincs otthona. Az az ember, a kinek nincs otthona, Timothy J. Leary. Nem olyan értelemben nincs otthona, hogy nem tudja hol álomra hajtani a fejét, hanem az akként értelmezendő, hogy nem tud egy helyen letelepedni hosszabb ideig és nem tudta megszerezni 23 esztendő alatt a polgárlevelét. Hogy mit csinál Timothy, arra igen egyszerű a felelet: katonáskodik. Az Egyesült-Államok hadseregének a katonája, a kinek a sors egyik helyről a másik helyre dobál. Majdnem egy negyedszázad óta harcol a csillagsávos lobogó alatt és követte ezt mindenhol teljes lelkesedéssel és buzgalommal. Timothy J. Leary 23 esztendővel ezelőtt költözött az Egyesült-Államokba Írországból. Megérkezése után rövid idő múlva jelentkezett a katonaságnál és felvette magát a gyalogság kötelékébe. Mielőtt beállt katonának, kivette az első papírt azzal az elhatározott szándékkal, hogy az öt év letelte után polgár lesz. Alig katonáskodott azonban pár hónapig, a hadvezetőség Alaskába küldte. Alaskából egyenesen Cubába ment Leary, a hol kitört a háború. A háborúban vitézül harcolt Leary és annak a sok érdemrendnek a felét, mely széles mellét díszíti, ott szerezte a kubai harctéren. Alig zajlott le a háború, a hadvezetőség a Philippini szigetekre küldte a bator és vitéz katonát, a ki a kubai háborúban őrmesteri rangot kapott. A Philippini szigeteken Aguinaldó üldözésében vett részt és újabb érdemrendeket kapott. Ezután Texasba került, a hol azt gondolta, hogy egy kis ideig megnyugodhat. De ismét csalódott. Újabb megbízatást kapott. Parancs érkezett, hogy Governor Islandra kell mennie. Ekkor már úgy állott polgárosodásának kérdése, hogy csupán hat hónap kellett az öt esztendőhöz. Akkor azonban újabb esemény jött közbe. A mexikói határszélre küldték, a hol 11 hónapot kellett töltenie. A polgárosodási ügy ismét elmaradt. Leary őrmestert valóságos üldözésbe a sors a polgárosodás kérdésével. A 11 hónap elteltével ugyanis újabb megbízatást kapott: Panamába kellett mennie. Azóta ott teljesít szolgálatot. Pár nappal ezelőtt New-yorkba ment Leary őrmester.

Katonai foglyot hozott Colomból. Ismerősei előtt erősen hangoztatta: — Még egy évig szolgálok a hadseregben és azután nyugalomba vonulok. Azután amerikai földön fogok tartózkodni addig, míg polgár lehetek. Vajjon be tudja-e váltani a tervét és nem-e torlódnak újabb akadályok az útjába?

Anyósok Eldorádója. Ha a nő anyóssá válik, rendszeresen veszít valamelyest a rokoni szeretetből legalább is az új házaspár előtt s valami kevesen vannak, a kik háztartásuk fényét az anyósuk jelenlétével akarnák emelni. De nem mindenütt van ez így. A műveletlen népeknél a nőnek többnyire az alárendelt szerep jut, állása rendszerint nem irigylendő. Kivétel e szabály alól Madagaskár lakossága, a hol nemcsak különleges tiszteltetésben van része az asszonynak, de nem ritkán valóságos papucs-kormány alá sorakoztatja a család férfait. Sőt nemcsak a családban övé a döntő szó, de államügyekben is gyakran hoz határozatot és hosszú ideig királynő kormányzata alá tartozott a sziget maga is. Legnagyobb hatalommal van azonban csodálatosképpen az anyós felruházva Madagaskarban. Egész kötetre való közmondás szól autoritásáról, fontosságáról és tekintélyéről, a melyből álljon itt néhány érdekes példány; nem szól belőlük valami nagy gyöngédség és szeretet az anyósok iránt, de bizonyítékai a félelemnek az ő nagy hatalmuktól és a respektusnak, a mely megjelenésük nyomában keletkezik. «Ne okoztatok olyan nagy zajt, mint egy vejét meglátogató anyós, a ki a reggelire elébe adott tojásokat baltával akarja kibontani.» «Ne kerítsetek akkora feneket a dolognak, mint a gyermekekhez érkező anyós; ha az egy tyukot akar megölni, már azt követeli, hogy hét férfi szaladjon a segítségére.» Ha Madagaskarban egy fiatal ember minden buzgalma daczára sem tud karriért csinálni a hivatalában, vagy ha egy szorgalmas diákot tanítója mellőz, akkor azt mondják nekik: «Kár, ha idődet vesztegeted az ilyen vak anyós előtt!» A férfi kénytelen eltűnni az anyós fölényes zsarnokságát, a minek oka abban rejlik tulajdonképen, hogy Madagaskarban a többnejűség sokáig divott, sőt meg ma sem szűnt meg egészen. Így hát némely férj, a ki több asszonyt mondhat a magáénak, otthonában több anyóstit is kénytelen fogadni; tudvalevőleg pedig több lúd disznót győz... Hogy ma már mind kevesebb a többnejűség, ahhoz alighanem hozzájárult eme körülmény is, a férjek rájöttek e berendezés hátrányaira és megelégszenek — egy anyóssal. Erről is szól különben egy példaszó: «Óvakodj nyomorba jutni, mint a soknejű férj, a kinek rizksészlete oly hamar kifogy.»

Szerelmi ital. Egy Marokkóból visszatért franczia ezredes most sajtáságos «szerelmi ital» készítményét

árulta el az asszonyoknak. A szer — így mondja az ezredes — csalhatatlan, de hogy Európában is megőrizze varázserejét, azt nem megném állítani. A marokkói nő, ha vissza akarja bódítani férjének elveszett szerelmét, a következő módhoz folyamodik: Mindenekelőtt egyenes vonalat húz tiszta mézből a homlokától az álláig és a lassan alápergő mézet felfogja egy nagy kanálban. Azután addig döraszólgeti nyelvét egy főgefalevével, a míg a nyelve nem vérzik és ebben a vérben fel kell oldani hét szem sót. Ezt összevegytük a kanálban levő mézzel és még hét sószeget vegyítünk közé, a melyeket a nő egy napon és egy éjjel át a két szemöldöke között hordott a bőrében hasított kis sebben. A vegyületet azután keverik annyi földdel, a mennyi egy pénzdarabra ráfér; de ennek a földnek olyan helyről kell származnia, a melyet előbb a nő lábának hüvelykujjával megérintett. Ha a csapodár férj ezt a vegyületet elfogyasztotta, akkor azontúl bú marad nevéhez és eleped a nagy szerelemtől... A nő találatosságától függ aztán, hogy mily módon bírja rá férjét a «szerelmi varázsital» élvezetere, hogy aztán a siker el ne maradjon.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol. Kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességenél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük emélfogva olvasóinkat, hogy leveleikkel belyegyet ne küldjenek.

100. A felesketés napjától.

Hóvirág. A lehetőség megvan, de hogy visszaveszik-e, azt mi nem tudhatjuk.

3824. Kérdése még korai.

K. M. és H. P. 1. Nem számít be. 2. Nem számít be, a végkielégítést nem kell visszafizetni.

K. V. I. 1. Sorsjegye nem nyert. 2. Ugy tudjuk, hogy nem lesz már kiadva.

F. G. Sorsjegyei nem nyertek.

Végvár. A sorsjegy mindaddig, míg bíróság megsemmisítő nincsen a játékra érvényes tekintet nélkül arra, hogy a sorsjegy tulajdonosa mi módon jutott annak birtokába.

Öszinte. Elég ha a szárnyparancsuokhoz fordul.

100. N. Gy. esendő. Az erre vonatkozó részletes utasítás most készül. Nem adhatunk tehát felvilágosítást.

Nagy hó. Nem léphet át, mert esendőt nem vesznek fel. Vitatkozók. Legközelebb.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek értéke és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leteltével a köztisztviselői kölcsönös társaságunknál, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melyeknél a betető az 1. pontban feljebb felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyugállományba helyeztetett:

1912 október hó 1-ével:

Rick Dezső, VII. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, a „Felülvizsgálati Szabály» 3. §. 2. bekezdése alapján. Választott lakhely: Budapest.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Jenei Károly járásörmester, 1912 október 2-án.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Bognár János őrsvezető cz. őrmester, 1912 szeptember 25-én;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Mihály csendőr, 1912 október 1-én, Szép Lajos csendőr cz. őrmester, 1912 október 4-én, Sebők Lajos, Kiss Lajos I., Pandur Sándor, Horváth Károly III. őrsvezető cz. őrmesterek, Magyar István II., Garai Lajos csendőr cz. őrmesterek és Molnár Károly csendőr, 1912 október 5-én, Gelencsér Ferencz őrsvezető cz. őrmester, Sárkány Dénes és Bagoly András csendőr cz. őrmesterek, 1912 október 6-án, Béla Mózes őrsvezető cz. őrmester, 1912 okt. 7-én, Pap János I. őrsv. cz. őrmester, 1912 október 8-án, Beke Pál csendőr 1912 október 19-én, Rác Pál csendőr cz. őrsvezető, 1912 október 20-án és Gyukli Ferencz csendőr cz. őrmester, 1912 október 25-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Oláh Mihály járásörmester, Kalló Péter őrmester, Falb Ferencz, Táborosi János őrsvezető cz. őrmesterek és Nagy Pál csendőr egyenként 2—2 drb. és Csenki István csendőr három darab 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Házasságra lépett:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Hatvani János őrsvezető cz. őrmester, Kollár Mária-val, 1912 augusztus 31-én, Nagydorogon.

PÁLYÁZATOK.

Egy irtóki állás a szilágycsehi kir. járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a zilahi kir. törvényszék elnökéhez 1912. évi november hó 7-ig.

Egy hivatalozolgai állás a magyarlápósi kir. járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 200 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. A román nyelv ismerete. Kérvények a dési kir. törvényszék elnökéhez 1912. évi november hó 22-ig.

Egy hivatalozolgai állás a verespataki főszolgabírói hivatalnál Alsó-Fehérvármegyében. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény 80 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Alsó-Fehérvármogyé alispánjához 1912. évi november hó 10-ig.

Több pénzügyőri vigyázói állás a balassagyarmati, illetőleg segesvári m. kir. pénzügyigazgatásánál. Évi zsold pótlékkal 750 korona, laktanyaszereű elhelyezés. Ruhaátalány 100 korona. Szabályszerű mellékilletmények. Magyar nyelv szóban és írásban. Nétlenség. Kérvények a balassagyarmati, illetőleg segesvári magyar királyi pénzügyigazgatásához 1912. évi október hó 31-ikéig.

Egy fogházörmesteri állás a fehértemplomi kir. törvényszéki fogháznál. Fizetés pótlékkal 1000 korona. Ruhailletmény 100 korona. Természetheni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. A német, szerb és román nyelvek ismerete. Kérvények a fehértemplomi kir. ügyészséghez 1912 nov. 14-ig.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talog nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

*Honvédelmi miniszter ur ónagyméltósága által 5242/912. sz. a. rendszeresített újfajta sapkák, nemkülönbön az összes felszerelési cikkek, nyári szürke és fehér ezérvakeztyűk raktárunkon a leg-
jutányosabb árban kaphatók.*

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Főveg-formák idegen csendőrségeknél.

(Egyenruházati történelmi tanulmány.)

Irta és rajzolta: Stolzenberg Vilmos főhadnagy.

Egy előbbi cikkemben foglalkoztam a magyar csendőrség fővegével egyenruházat-történelmi szempontból, kimutattam annak eredetét és azt, hogy miként jutott el az idők folyamán a mai formájáig.

Mostani tanulmányom tárgyát a külföldi csendőrségek fővegeinek általános formái és eredete fogja képezni és megkísérlem az e téren zürzavarból kiemelni és szemléltetővé tenni a különféle régi csendőrségek főveg-viseleteit és azt, hogy a multban még nem voltak általánosan kifejtett és elfogadott típusok.

A felette hiányos történelmi adatok azt igazolják, hogy a multban nem volt sem egységes forma, sem egy általánosan kedvelt, elfogadott viselet. A fővegek mindenféle formában fordulnak elő, kezdve a gránátos szőrme kucsmától a huszárcsákóig és a kétsucusu francia kalaptól a sisakig.

A nemzeteknél a csendőrség nem egyidejűleg állított fel, azt egyik a másiktól vette át különböző időszakokban.

A felszerelés és ruházat stb. különféle, mert egyrészt a nemzet ízlése, másrészt az anyagi okok, de leginkább a rendeltetés és hivatás szabja meg a ruházat formáját.

Minden nemzet egyetértett azonban abban, hogy a csendőr ruházata diszes és imponáló legyen.

A mult és jelen csendőrségeit külön-külön, de együttvéve sem lehet hivatás tekintetében egybeolvasztani, mert még ma is vannak eltérések az egyes csendőrségek hivatásában.

Már most a multban — különösen Napoleon idejében — mikor egész Európa lángokban állt, egyik hadjárat a másikat követte, mikor nem a népet, hanem a hadseregeket kellett elsősorban felügyelni és kirelhetetlen szigorral a rendet fenntartani, természetesen az akkori kor csendőrsége inkább katonai, helyesebben tábori szolgálatot végzett. Ezen szolgálatok között azonban szintén vannak eltérések. Az egyik csendőrség testőr, a másik tábori, a többiek különféle szolgálatokat végeznek, mely szolgálatok oly sokirányúak és annyira szétágazók, hogy fel sem sorolhatók ezen tanulmány szűk keretében.

De az kiviláglik, hogy minden nemzet, minden állam ott, ahol a legnagyobb fokú megbízhatóság és hűség vált szükségessé, a csendőrt állította oda s mondhatjuk, hogy egy-két kivétellel (hol mindig a szervezésben volt a hiba) mindenkor derekasan megállták helyüket.

Napoleon tábornok pómecednzei köztársasági lezüllött és már jórészt rablásokból élő, éhező hadának a nagy tábornok mellett az általa ügyesen szervezett csendőrségének köszönhetette, hogy a hadsereg rendezett, fegyelmezett és harcalképes állapotba került, mert a hadvezér lelkesítő napiparancsainak szükség esetén a csendőr fegyvere adta meg a nyomatékot ott, ahol az szükségessé vált.

A tulajdonképeni *gens d'armé*-nak megszületése Napoleonnal forr egybe s mintha e nagy tábornok és császár szelleme öröklődne és terjedne szét a csendőrségekben, a csendőri tudás, elszántság, hűség és megbízhatóság tekintetében mindenütt az első helyen áll a csendőrség és mint katona is megbeesülhetetlen. Ennek az érdeknek és kiválóságnak elismeréseképen a francia a kivonult csapatok jobbszárnyára állítja ma is a csendőrt.

Amilyen szolgálatot végzett, vagy milyen volt a vezetőség ízlése — sokszor ötletszerűen is szerelték fel a csendőrséget — s ebben lelik magyarázatukat a ruházatban való eltérések.

Mindazonáltal három főtipust különböztethetünk meg, mely típusok különösen napjainkban már határozottan kifejezésre is jutottak.

Ezen típusokat a könnyebbség okáért nemzetfajok szerint csoportosítom:

Első és igen elterjedt a román típus, melyet nevezünk Napoleon-kalapnak. (1. ábra.) Ezt a Napoleon-kalapot viseli ma a román államok csendőrségének legnagyobb része, u. m. a francia, spanyol és olasz.

A második főtipus a germán, a sisak. (2. ábra.) Ezt viselik a germán államok egy része, u. m. a Német birodalom összes országai és Ausztria.

A harmadik a szláv típusu kucsma, sapka vagy az oroszoknál télen a papaha. (3., 4. és 5. ábra.)

A román fővegek lényegtelen eltéréssel és diszitással minden államban azonos formával bírnak, ugyanez áll a germán és szláv népek fővegviselőit nézve is.

A román népek fővegviselője szorosan összeforr a francia viselettel. A francia viselet alapformája a Napo-

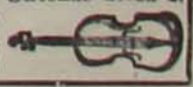

Első magyar vill. erőberend. hangszer-gyár
honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmozott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osás úri és királyi udvari szállító,
a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Argyezék minden hangszerről külső küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára. 6

1 ábra

2 ábra

3 ábra

4 ábra

5 ábra

6 ábra

7 ábra

8 ábra

9 ábra

10 ábra

11 ábra

12 ábra

13 ábra

14 ábra

15 ábra

16 ábra

17 ábra

18 ábra

19 ábra

20 ábra

leon-kalap, mindazonáltal voltak eltérések. Ezen eltérésekből egypárat bemutatok:

„Elite gendarm” 1806. Napoleon császári gárdájából. Szörme gránátos kucsma, fehér egyenes forgóval és zsinórdiszítéssel. Fehér pikkelyes áll-láncz. Kucsma fekete. Teteje piros, fehér bombával. (6. ábra.)

Küldöncz csendőrség a francia császárgárdában 1806. Zöld csákó, fehér forgó, fehér zsinórzat. (7. ábra.) Ezen csendőroszttagba Napoleon csak a régi nemeseket sorozta, bogy tudja foglalkoztatni őket. Ezen osztagot 1806 szeptember 24-én állította fel, de már 1807 október 25-én feloszlatta, mert az osztag igen nagy diszszel, de annál kevesebb tudással és kötelességérzéssel végezte amúgy sem nehéz szolgálatát. Ez a csendőrség tehát csupán egy nem sikerült kísérletnek tekinthető.

Lándzsás csendőrség francia szolgálatban Spanyolországban. 1810. Fekete csákó, vörös forgó vörös pomponnal, fehér pikkelyes áll-láncz. (8. ábra.) Ezen csendőrséget a spanyol guerilla bandák megfélemlésére szervezték.

III. Napoleon gárda gyalogszendőrsége. 1855. Nagy gránátos fekete szörme kucsma vörös forgóval és nemzeti kokárdával. Sárga fém pikkelyes áll-láncz. (9. ábra.)

Ezen csendőrség ezredbe alakítva a krimi báboruban is részt vett, bol a csendőr-ezred elszántsága folytán igen nagy vesztéséget szenvedett emberekben, minek folytán az államnak igen sok özvegyet kellett eltartani. Az egész ezred nős volt. 1869 szeptember 25-én az ezredet feloszlatták.

Itáliai csendőrség Jenő alkirály alatt. 1812. Lovascsendőr. Szörme gránátos kucsma, fehér forgó, francia nemzeti kokárda. (10. ábra.) Gyalogszendőrség. Napoleon-kalap, piros fergó. (11. ábra.)

A germán (német) államok csendőrsége mutatja a múltban a legnagyobb eltéréseket; még magyar huszárföveget is találunk náluk.

Hessen-Darmstadt. 1812. Lovas csendőrség. A 12. ábrán látható különös föveget „Kaskets”-nek nevezték és inkább a sisakhoz, mint a csákóhoz sorolható. Fekete kemény marhabőr, fekete szőrforgó és taraj. A szegélyek legénységénél sárgaréz, tiszténél fehérezüst. Fekete állszij.

Szászország. 1815. Napoleon-kalap, csucsain ezüst rojtjal (tiszténél), nemzeti kokárda. Tiszténél tollforgó, felül fehér, alul zöld, legénységénél fordítva. Trombitásnál piros. Tisztek a kalapot élre vagy keresztbe fordítva viselheték, tetszés szerint. Drezda város közbiztonsági szolgálatát látták el. (13. ábra.)

Poroszország. 1820. Hadsereg-lovascsendőrség. Fekete sisak sárgaréz diszítéssel, sárga fémpikkelyes áll-láncz, fekete szőrtaraj. (14. ábra.)

Hannover. 1840. Királyi csendőrség. Piros magyar huszár-csákó, sárga fémpikkelyes áll-lánczszal. Lovasság volt és a királyt kísérték utazásai közben. Küldöncz-

szolgálatot is teljesítettek, a király megszálló helyein a közbiztonságra is felügyeltek. (15. ábra.)

Luxemburg. Csendőrség. 1848. Kék csákó fekete lelógó lószőr forgóval, fehérezüst diszítéssel és fekete állszijjal. Áll lovasságból és gyalogságból. (16. ábra.)

Hannover. Országos csendőrség. 1866. Fekete csákó, fekete lelógó lószőrforgóval. Diszítés és czimer fehér. (17. ábra.)

Schleswig. Csendőrtestület. 1864—1866. Fekete csákó, fekete lelógó lószőrforgó és fekete állszij. (18. ábra.)

Szászország. Tábori csendőrség. 1862—1867. Lovasság. Fekete sisak fekete szőrtarajjal, sárgaréz diszítéssel. (19. ábra.)

Mecklenburg-Strelitz. Kerületi huszárok vagy lovasított országos csendőrség. 1905-ig. Piros csákó lelógó fekete forgóval, elől és hátul ernyővel (Schirm). Fehérezüst diszítés és fekete állszij. Öltözet teljesen magyar huszár minta. (20. ábra.)

Ezek a nevezetesebb formák a régi német országok csendőrségénél; ma már mind a közismert porosz mintára vannak felszerelve.

Az önálló szláv államok és országok csendőrségei mind kucsmat viselnek diszben, szolgálatban lapos sapkát. Téli zord hidegekben az oroszoknál még a papahát is hordják, melyet a kozák-viseletből ismerhetünk. (Lásd 5. ábrát.)

A tanulmány eredményét összegezve kimondhatjuk, bogy általában és leginkább a francia batás érzetű, mert a román államok (Romániát kivéve) a Napoleon-kalapot hordják s így három nagy állam csendőrsége viseli azt, azonkívül kisebb városi csendőrség is (pl. a genfi). A német államok a porosz sisak mintát fogadták el, így a németbirodalmi csendőrség mind sisakot visel lényegtelen diszítési eltérésekkel.

A német hatásnak tekinthetjük az osztrák csendőrség sisakját is, mely lényegtelen eltéréssel szintén ugyanaz. A szlávok diszben szörme kucsmat hordanak sötétkék vagy piros posztóttal, mi amúgy is nemzeti viselet náluk.

Sok érdeket és szépet mutat a múlt és jelen csendőrségek öltöze, melyekből alkalomadtán fogok még hemuttatni egyet-mást.

A magyar helyesírás szabályai és szótára.

Minden az írással foglalkozó embernek gondot ad a helyesírás kérdése, amit intézményünknek minden tagja tapasztalatból tudhat. Az emberi nyelv él, folytonosan fejlődik és változik. A mi beszédünk és apáink beszéde között is már némi különbséget tapasztalhatunk, nagy-szüleink beszéde meg már feltűnőbb módon különbözik a mai kiejtéstől. Ez évszázadok alatt annyira növe-

Ha fáj a feje⁷ ne tévazzek, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát** mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Márványtömbök szállítása emelő-daruval a ruskiezabányai márványbányában.

kedett, hogy ma alig értenénk meg a régi magyarok beszédét.

Őseink a kereszténység felvétele előtt képirással írtak. Abból a korból még nem fedeztek fel semmi emléket, ami őseink beszédére és írására bővebb fényt vetne. Legrégibb emlékünkhöz a XIII. századból való Halotti Beszéd. Ezt is már csak magyarázat mellett vagyunk képesek megérteni: *Latitue foelym zuntuchel mic vogmuc.* (Valószínű kiejtése: Látjátok, feleim, szömlőkkel mik vagymok!) . . . Engede urdung intetvinec, es ovec oz tiluot gimilstwl es oz gimilsben halalut ovec. (Engedő ördög intetvinek [ördög intésének] és evék az tilvott gyimēlestül és az gyimēlesben halalot evék.) . . . stb.

Változik idővel a szók alakja, változik gyakran a ragozás is. A Halotti Beszédben a többes számban, valamint a 2. személy ragja *-tok, -lők* volt (látjátok feleim szömlőkkel), az első személy jelle *-mok, -mők*; ebből *-mk*, majd utóbb *-nk* lett (vimádjamok, ma: imádjunk; isemők, ma: ösünk; uromk, ma: urunk). A mai *-ból, -ből* és *-ba, -be* itt még két tagu és nem illeszkedik alhang alhanghoz, felhang felhanghoz: *tēmneežebölöl, ma: tömlőczébölöl; világbelé, ma: világba; továbbá: jouben, ma: jóban; mogánek, ma: magának.* Egyes nyelvjárásaink, mint a jelenleg élő magyarok között az őseink beszédmódját leginkább megőrzött hevesi palóczok, a göcsejiek, a székelyek ma is így beszélnek: *kézval, botval; avve (avval), enná (ennól), ehho (ehhez), tánczbe (tánczba); háznkot, ökö, hezzám, hezzád (hozzám, hozzád).*

Ez nemcsak a magyarnál, hanem minden nyelvél így van és ha valamely nemzet konzervatív az írásmódja tekintetében, mint például az angol vagy a francia, akik ma is úgy írnak, a mint 4—600 évvel ezelőtt beszéltek, annak írásmódja igen nehéz.

A mi helyesírásunk már rögóta fonetikus, vagyis kiejtészertinti. Csak egyes tulajdonnevek írásánál maradt meg a régi forma, pl. Dessowffy, Thewrowk (Dozsófi, Török).

A beszéd és kiejtés változása hozza magával, hogy időnként helyesírásunkat is javítani kell. Legutolsó ilyen helyesbítés volt a vallás- és közokt. miniszternek 1903-ban kiadott rendelete, mely az iskolákban kötelezővé tette jeles tudósunk, Simonyi Zsigmond által kidolgozott, úgynevezett iskolai helyesírást, a mely szakítva a cz írásmódjával, pusztá e-vel ír. Egyszerűsíti az ilyen alakok írásmódját: *leánynyal, vesszük: leánnyal, vesszük. Enged az idővel összeforrott vagy a ma már rövidebb gondolkodási folyamattal egyszerűsített és egy szókká vált ilyen alakok összeírásának: aki, ami, ahova, énhozzám, mitőlünk, mimellettünk, époly, épúgy, mármost, nemesak stb. Kiejtés szerint írja a sűrűn használt idegen szavakat pl.: stíl, stílus, hipetézis, fizika, gimnázium stb.*

Az Akadémia — mint felsőbb intézmény, kell hogy

konzervatív legyen az újításokkal szemben, amíg nem látja, hogy azok a gyakorlati életben is beváltak — eleintén szembel helyezkedett az új helyesírással, utóbb azonban belátta, hogy úgy az összes ifjúság, mint legtöbb írónk is már az iskolai helyesírás szerint ír, szintén elhatározta végre, hogy reformálja helyesírását, melyet most dolgoznak ki az iskolai helyesírás alapján.

A helügyminisztérium az akadémiai helyesírás szerint ír, így az Akadémia után az is el fogja fogadni az iskolai helyesírást, amelyet elsajátítani csendőrségünk tagjainak elég gondot fog adni.

Énnélfogva a lapunk mai számához mellékelt «Előfizetési felhívás» «Mintalenyomatra» csendőrségünk figyelmét felhívjuk. — Az ott ismertetett és hirdetett mű a helyesírás minden kérdését tárgyalja a legkönnyebben megérthető formában; mintegy 200,000 szót tartalmaz a szótár, köztük a magyarban használatos idegen szókat is a jelentés magyarázatával. Feltünteteti és helyesbíti a helytelen és kerülendő szók és kifejezések használatát, aminek fogalmazáskor veszszük nagy hasznát.

A könyvet Horváth Endre számos évi tanulmányozás után írta, segédkezett munkájában az Akadémia nyelvtudományi bizottságának elnöke: Szinnyi József dr. egyet. tanár, az iskolai helyesírás megalkotója; Simonyi Zsigmond dr. egyet. tanár, a Magyar Nyelvőr szerkesztője és azonkívül minden szakésznek írásmódját az illető szakma tudósaival egyetemben állapította meg.

Azonkívül tartalmaz a mű az irodai munkálatokhoz szükséges oly tudnivalókat, melyek eddig semminemű könyvben megírva nem voltak.

Ilyen egységes helyesírási, minden szót feltüntető szótár jelen könyvön kívül csak egy munka van az egész földkerészen, az a német nyelv helyesírási szótára.

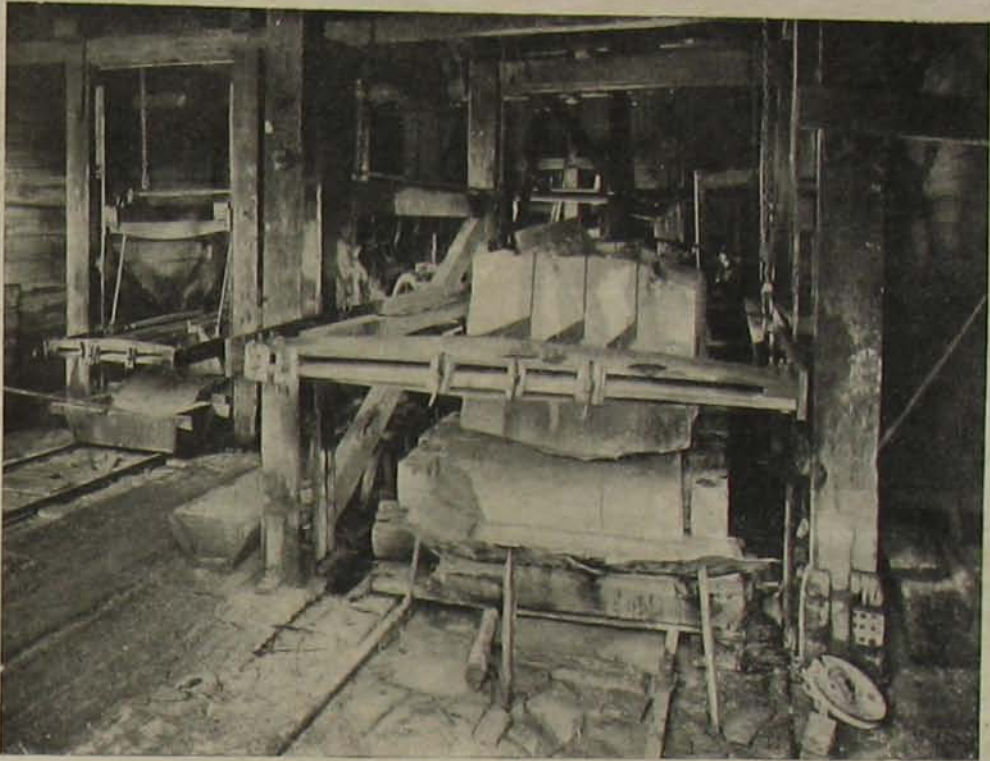
A könyvet tudós nyelvészeink a legjobb kritika kíséretében ajánlják, így Simonyi Zsigmond azt írja róla: «... nagyon alkalmasnak találom arra, hogy egységes helyesírás honosuljon meg... Szerző mindenütt tekintettel volt arra az irodalmi nyelvszokásra, melyet írónk többsége ajánl és szentesít s az idegen szók magyaros írásában is kellő következetességgel járt el stb. Mind-azok alapján jó lélekkel mondhatom, hogy Horváth Endre könyve a pártolást minden tekintetben megérdemli.»

Beke Ödön dr. tanár, a könyv átnézője írja: «Horváth Endre helyesírási munkája igazi hűzágpótló mű. Könyvén meglátszik, hogy felismerte a helyesírási kódexsz hiányát és fáradságot nem ismervo fölmutatta a magyar nyelv teljes szókincsét, a meghonosult idegen szókat, hogy ne legyen oly eset, amidőn a kereső hiába fordul könyvéhez. A hatalmas mű két részre oszlik: a helyesírás elmélete és a magyar szókincs szótári rendbe fog-

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésére legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Márványvágó gőzfűrész.

A ruskliczabányai márványbányából. — A márványtömbök osztályozása.

lalása, mindkettő úgy kidolgozva, amilyenre Magyarország még nem volt példa.»

Mindezek folytán mi is ajánljuk a könyv megszerzését, annál inkább, mert a szerző, ha nála rendelik meg, féláron adja a könyvet, hogy mindenki számára hozzáférhetővé tegye azt és még ráadásul gyűjtőknek minden tíz példányra egy ingyen példányt küld.

Bolti ára 5 K, aki a kedvezményes 2-50 K áron akarja megszerezni, az a csatolt előfizetési felhívás felhasználásával a szerzőnél rendelje meg: Horváth Endre, Kispést, Báthory-utca 48. sz. czimen.

A könyv már ki van szedve és most van nyomás alatt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A «sark-fölfedező» Cook új könyve.

Néhány éve ugyan már, de azért minden ojságolvasó bizonyára élénken emlékezhet arra a mulatságos esetre, mikor az amerikai Cook és angol Peary majdnem egyszerre fölfedezték az éjszaki sarkot. Rövid egymásutánban jött aztán a bonyodalom: tudós társaságok beható vizsgálata után megállapították, hogy bizony egyik sem jutott el az éjszaki sarkig, de Cookra még ráadásul affélel vélték kideríthetni, hogy igazán «közel sem járt hozzá.»

Ez a mulatságos párharc aztán elcsendesedett a ez alatt a kiváló norvég utazó Roald Amundsen valóban és kétségtelenül felfedezte a déli sarkot. Ez hátra szorította Cookot és Pearyt egyaránt, a kik nevetségessé válván, különben is elvesztették az alapot ahhoz, hogy komolyan vehetők legyenek.

A nyilvánosság már el is felejtette Cookot Pearyvel együtt. Párharcuk elintézetlen maradt ugyan, de lassanként a kérdés is elvesztette aktuális voltát. Most aztán Cook új követ dob a tengerbe: hatalmas könyvet írt. A saját maga igazolására írta, de tárgyilagosságnak ismét nem lehet nevezni. Mert a könyv nemcsak védőirat, hanem legalább ugyanekkora mértékben czafoló irat is Peary ellen. E tekintetben legérdekesebb az előszó, a mely a következőket mondja:

Utolsó szavam mindenkihez — barátok és ellenséghez — a következő: ha ítéletet akartok mondani, tanulmányozzátok a feladatot, a problémát. Épen úgy módokban van biztos ítéletet alkotni, mint bármelyik szakértőnek, a ki bírál játszsza ki magát. Peary egyik kapitánya azt mondta, hogy «ő jól tudja, hogy Peary nem érte el az északi sarkot, ezért azonban nem állana helyt.» Chester ellentengernagy ugyanezt mondta rólam, azonban vastagon nyomtatva és erősen aláhúzva. Azzal a tisztelettel, a mely ezeket az urakat és vak előítéletekkel telt elvtársait joggal megilleti, ki kell jelentenem, hogy semmivel sem ítélnék jobban, mint bármely laikus. Ha ezt a könyvet elolvastátok, olvassátok el Peary «Nordpol» című könyvét is, de oldalról-oldalra, mind a két könyvet. Ha megteszitek a kellő egybevetéseket, gondoljátok meg, hogy én az én északsarki eredményemet egy évvel előbb étem el, mint a mikorról Peary eredményei datálódnak, hogy az én híradásaim hónapokkal előbb láttak napvilágot, mint a Pearyéi és végül, hogy Schley ellentengernagy így nyilatkozik: «Mindkét sarkutazó naponkinti és kritikailag megszünt híreinek elolvasása után a feltűnő hasonlóság azt a meggyőző-

dést érlette meg bennem, hogy mind a kettő szemtanuja volt a másik sikereinek. Titkos megegyezés nélkül aligha lehetett volna ennyire megegyező leírásokat papírra vetni.»

A sarki kutatásban és hajózásban tapasztalt tekin-
télyek e nézetét minden sarki kutató megerősíti. E. Baldwin kapitány még tovább megy és Peary tulajdon könyvéből igazolja az en álláspontomat. Georgia kormányzója, Brown, pedig mindkét híradás kritikai mérlegelése után ezt mondja: «Ha Peary azt akarja velünk elhitetni, hogy Cook becsapta a világot, akkor ő még sokkal jobban csal meg bennünket.»

Mióta az én híradásom először megiródott és nyomdátéket látott, a Peary szövegével való meglepő hasonlóság vagy az én északsarki eredményemet igazolja, vagy arra utal, hogy Peary az én adataimat használta fel és így egy mesének egy második diadal valószínűségét adta.

Akaratom ellenére is kénytelen vagyok vetélytársi érdekek önző igaztalanságainak intrikáit leleplezni. Viszont semmi esetre sem akarom Peary eredményeit kétségbevonni vagy kisebbíteni, csak megmutatni túszerűségeit és kísérleteit, a melyek engem diszkreditálnának. Szívesen szemel hunynék a bántalmak egész sora felett, mint az elmúlt években tettem, de az északi sarok feletti harcot nem lehet megérteni a nélkül, hogy ne ismerjük annak az embernek a perspektíváit, a ki a sarkot meghódította. Szívesen megengedtem eddig mindenkinek, hogy bizonyosságainak anyagát mindenki előtt kifejtse. A kérdések, a melyeket én vetek fel, csaké-lyebb jelentőségűek. A földelgöghöz: az északi sarok felfedezéséhez, nem fér kétség. A sarkot tényleg becsü-
lettel elértem és az Unió sasa kiterjesztette dicsőséges szárnyalását a föld északi sarka fölé is. De akad e szárnyalás alatt hely még egynek, kettőnek, többnek is és az is szívesen a jövőre bízom a döntést.»

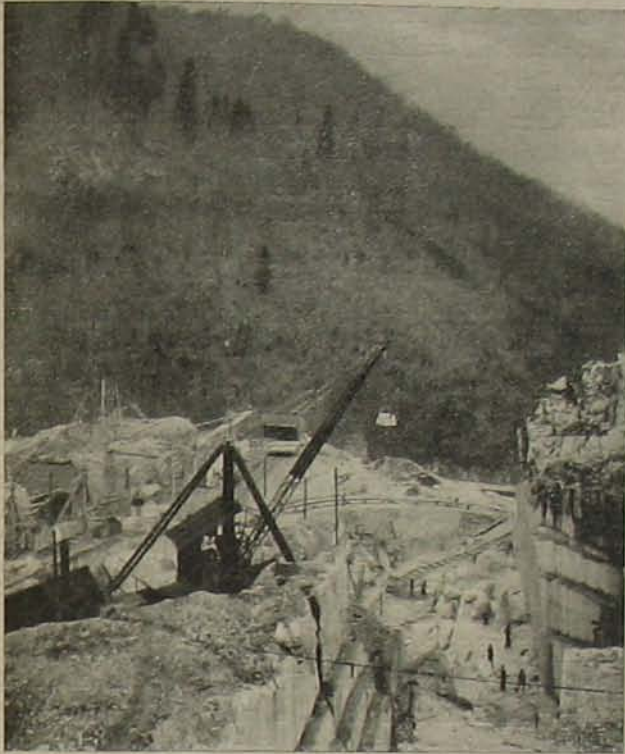
Így végződik az előszó, de korán sem kell azt hinni, hogy Cook ezzel elintézettnek tartja a Peary-kérdést. A hol a könyvben csillag alatt jegyzet van, majdnem bizonyos, hogy a jegyzet Pearyvel foglalkozik. Pedig ilyen jegyzet sok van.

Ettől eltekintve, azonban nagyon érdekes könyv a Cook könyve. Színes és szép leírása egy nagyon érdekes útnak; akár elhiszi az ember, akár nem, a dolog nem veszt az érdekességéből. A legrosszabb esetben is olyan férfúnak lehet tartani Cookot, a ki lebilincselően érdekes dolgokat füllent. Idézzük itt azt a részt, a mely természetesen csúcspontja a könyvnek, az északi sark felfedezését.

Április huszadikán kora reggel felütöttük a sátrakat. A nap északkelet felé állott, a hó lila fényben ragyogott és a keleti szél durván csapott bele arcunkba. Lelkesedésünk meglepő kitörése a végsőkig fokozódott és ez hozott oly gyorsan magával előre, de már éreztük az ömbertelen kimerülést. Hálálra fáradtan és álmosan szür-
csöltük az olvasztott havat, hogy a teát meg tudjuk várni és fejszével roncsoltuk szét a pommikánt, hogy álkapesunk munkáját megkönnyítsük. A szemünk majd leragadt, még mielőtt az étkezést hefejeztük és egy pillanat mulva, nyolcz órára megszünt számunkra a világ. Mikor felébredtem, megcsináltam a méréseket. Az eredmény 89° 46' szélesség volt.

Újabb pihenő után késő éjszaka befogtuk a kutyákat és felszerszámoztuk a szánokat. Mikor felkészülődünk, az volt az érzésünk, hogy semmi vesztetni való időnk nincs; engem valósággal lázas izgatottság fogott el.

Ostorpattogás közepette haladtunk előre, az eszkimó

A márványbánya Ferenczy által művelni kezdett része.

legények énekeltek, a kutyák üvöltöttek. Április huszonegyedikének éjjeli tizenkét órája épen elmúlt.

A szikrázó havon úgy izzott az éjféltutáni nap, mint a déli verőfény. Úgy éreztem, mintha egy álomvilág aranyosan villogó birodalmában vándorolnék és a mint előre haladtam a hó aranyló körökben úszott körülöttem.

E-tuk-i-suk és Ah-ve-lá (ezek a Cook eszkimó legényei voltak) bár soványan és agyondolgozva, de hősöknek tündek fel, a kik egy nehéz harcztól győzelmesen vívtak keresztül.

Mindnyájan úgy éreztük, hogy a győzők wallhallájába emelkedtünk, a mint a havon átnyomultunk előre a cél felé, a melyért gyakran tettük kockára életünket és önként szenvedtük el minden rettenetes kínját ennek a jeges pokolnak. Valósággal szentnek tünt fel lábunk alatta hó, évszázadok óta bátor hőszokok célja, a kik eléréseért borzalmas szenvedéseket állottak ki és irgalmatlan véget értek. Szakadatlanul és gondosan figyeltem műszereimet, mindig a végcélra gondolván; egyre jobban mutatták, hogy közeledünk. Lépésről-lépésre a hódítás különös elragadtatását éreztem magamban.

Végül színesen ragyogó síkságokon haladtunk keresztül, aranyban és biborban tündöklő halmokon vágtunk át és végre — tiszta, kék mennybolt, lángoló fellegek alatt elértünk a célhoz! A szívemet a diadal mámorea töltötte be. Büszke napsugár ragyogott bennünk és a kimondhatatlan szenvedések egész világa eltűnt. A földkerekség csúcsán állottunk! A lobogónkat az északi sark fagyos lehelete lengette! —

Igen sok érdekes fényképfelvétel van a könyvben, közöttük Cook útinaplójának egy oldala hasonmásban, a mely a szélességi és hosszúsági fokok számításait mutatja az északi sark felfedezése pillanatában. A számítás szépen vág: a végeredmény az északi szélesség $80^{\circ} 59' 45''$ helyét mutatja, a mi egy negyed másodperc híján csakugyan az északi sarok.

Nagyon kedves mindvégig a két eszkimó legény, E-tuk-is-suk és Ith-ve-lá szereplése. Két derék, törpeorrú, eleven szemű ember, a képükről szinte árad a halzsirszag. Cook hősöknek nevezi őket, sőt ott, a hol sorban leírja a hála adóját mindazoknak, a kik miszterizójában segítettek, ezt írja a két eszkimóról: „Ha egy hőstettet kellett keresztülvinni, ők megcsinálták; kitörhetetlen betűkkel hirdesse hősi voltukat a történelem.”

KÉPEINKHEZ.

A ruskiezabányai márványbányából.

A márvány, ahogy a kristályosan szemcsés mészkövet nevezzük, a gazdasági, építkezési és díszművészeti dolgokban annyira nem nélkülözhető, hogy egyes, csak ritka helyen található fajait, amellet, hogy bármily magas árakon megveszik, messze földre, még a tengereken túlra is elszállítják.

A márvány különféle fajai között legszebb és legdrágább a legritkább helyen található fehérmárvány. Hazánkban tiszta fehérmárványt Csik megyében Szárhegyen s még ennél isztábbat Krassó-Szörény megyében Ruskiezabánya telepeiben bányásznak.

Ez utóbbi helyet néhai Ferenczy István szobrászművésziünk fedezte fel a múlt század elején, aki annak idején, minthogy hazai hegységeink igen gazdag színes márványtelepeket tartalmaznak, hosszabb ideig kutatott olyan tiszta fehérmárvány után, amely az egész világon legszebb karrarai (olaszországi) fehérmárványt legalább annyira megközelítse, hogy ne kelljen minden esetben a műtárgy készítéséhez eme nagy távolságra levő és rendkívül drága anyagot hozatni. Így akadt rá kutatás közben a ruskiezabányai márványtelepre.

Strobl ruskiezai márványból faragott Széchenyi-szobra.

Felfedezését azonban nem igen kísérte a remélt elismerés, mert a magyar anyag iránt még akkor hiányzott a kellő bizalom s még 50 évnek kellett elmúlnia, míg a rusziczabányai bányatelepet egy Bibel János nevű építész a múlt század 80-as éveiben megnyitotta, de még ezután is mindaddig tengődött a bányászat itt, míg Alpár Ignác és Hauszmann Alajos építőművészeink oltalmukba nem vették a felfedezőről Ferenczy-féle márványnak nevezett eme fehérmárványt a csak ilyen előzmények után vált lehetségessé a bánya nagyobb mérvű feltárása és berendezése.

Később többi szobrász- és építőművészeink is fokozatosan felkarolták a bányatelep teljesen fagyálló és kitűnően megmunkálható fehér és világos rózsaszínű márványtermékeit, úgy, hogy ma már 300 lőerős munkagépekkel dolgozik a vállalat és a Ferenczy-féle márványt már nemcsak itthon használják általánosan, hanem külföldre, sőt Amerikába is szállítják.

A jelen számunkban közölt képeken a bányatelep számos külföldi szakember által mintaszerűnek elismert és páratlan berendezését és a márvány feldolgozásának egyes mozzanatait mutatjuk be olvasóinknak.

HIREK.

Házasság. Besenyei László Béla hadnagy, székesfehérvári oktatótiszt Édes Irénke úrbölgynék a csöri római katolikus templomban, október 22-én délelőtt 12 órakor esküdött örök hűséget.

Gyilkos vadászok. A gróf Lónyay Elemér bodroglasi-i uradalmában alkalmazva volt Göcz Márton erdő- és vadőrt a hercegguti határban a hó elsején meggyilkolva találták. Tóth István járásörmester, sárospataki járásparancsnok az ismeretlen tettesek után a nyomozást bevezetve, azokat 16 napi folytatólagos nyomozás után Ratkószki János tebénpásztor, továbbá Koleszár István és Medve János földmivesek, mindhárman komlósikai lakosok és ismert orvvadászok személyében kiderítette, kik a beszerzett bűnjelek alapján a bűncselekmény elkövetését beismervé elfogattak és a bűnjelekkel együtt a sátorlajuhelyi kir. ügyészségnek átadattak.

Megtámadott járőr. A somogy megyei Tarany községben, október 14-én éjjel Tatár János és Pajor János csendőrökből állott taranyi őrsbeli járőrt 10—15 főből álló sánczok lefegyverezési szándékkal megtámadták s a járőr mindkét tagjának szuronyos fegyverét megragadták. Járőr a támadók ellen szuronyt használt és azok közül Pajor csendőr Bencsik Mihályt balálosan, Tatár csendőr pedig Ferenczi Jenőt életveszélyesen megsebesítette. A járőr fegyverhasználatát a tömeg a további támadással felhagyva, elmenekült.

Ellenszegülés. Vojvoda Simon lippai őrsbeli csendőr, október 14-én Marosperjesen, a nyomozó szolgálatban neki ellenszegült Gornik György ellen annak életveszélyes sérülésével végződött szuronyfegyvert használt.

Gyászhir. Berger Mayer járásörmester, ki 20 évet meghaladó csendőrségi érdemes szolgálat után 1911. évi január 1-én vonult nyugalomba, október 16-án Pan-

caován meghalt. Temetése október 18-án, a bajtársak élénk részvétele mellett, ugyanott ment végbe. Nyugodjék békében!

Kérelem. Czákó Béla, Békésen állomásozó csendőr, kéri a torjási őrsön szolgáló Kovács Elek lovascsendőrt, hogy ezimét vele közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

Indiánus kongresszus. Az indiánusok lakta amerikai területeken tartott legutóbbi népszámlálás, mint ismeretes, megdöbbentő adatokat tárt föl az indiánusok állapotáról. Megállapította rohamos fogyatkozásukat és vázolta az elnéptelenedés okát. Első sorban a korai házasság, másodsorban pedig a tuberkulózis föltartóztathatatlan terjedése tizedelte meg az indiánusokat. A civilizációnak mindaddig nagyon kevés hatása volt az állapotok megváltoztatására, mert a tradíció és a vallási fanatizmus mellett a faj természetével is meg kell küzdeni. A kérdés nagy érdeklődést keltett az Egyesült Államokban s legközelebb nagy kongresszus ül össze a probléma megvitatására. A kongresszuson, a mely az ohioi Columbusban kezdi meg tanácskozását, az Egyesült Államokban lakó 265,000 indiánus képviselteti magát. Tanácskozásuk tárgya rájuk nézve életkérdés, mert a faj jövőjének biztosítására vonatkozó intézkedésekről szól. Részt vesznek a kongresszuson a nagy amerikai szervezetek és társaságok is, a melyek érdekelve vannak a rézbőrűek kérdésében. — A megindult mozgalom vezetői azt bangoztatják, hogy a faj kihalásáról szóló hírek nem mindenben egyeznek meg a valósággal. Az indiánus ma az amerikai nép közepette aránylag a legmódosabb népfaj. Az Egyesült Államokban minden rézbőrűre átlag tizenötezer korona vagyon esik. Azonkívül birtokukban oly hatalmas földterületek vannak, a melyeknek területe együttvéve felülmulják a legnagyobb amerikai államok bármelyikének nagyságát. A kongresszus a többi közt alkalmat ad arra is, hogy nagyszámban lehessen együtt látni olyan indiánusokat, a kik szellemi és kulturális téren értékes munkát végeztek és életük és működésük révén bizonyítékai fajok életképességének. Egész sereg szenátor, tanító, jogász, orvos, művész jön össze, a kik az ősi amerikai indiánus törzsből valók. A kongresszus elnöke dr. Coolidge Seberman, az ismert pap lesz, a kit európai egyetemen avattak doktornak; tisztavérű indiánus és bivalybőr-sátorban született, Rocky Mountainsben. Ott lesznek továbbá dr. Castman A. Charles, a kinok tudományos munkáit Amerikában nagyon jól ismerik, Carlos Montezuma, Csikágó legnépszerűbb orvosa, a Schmitz-intézet egyik legtekintélyesebb tudósa, mindkettő telivér indiánus, de kívülük még igen sokan. A kongresszus elé a megérdemelt nagy érdeklődéssel néznek az amerikai hivatalos körök is.

Vándorló erdő. Shakespeare „Macbeth”-jéből ismeretes a birnami erdő, a melyik megindul. Nos, ez a tüne-

mény most a valóságban is előfordult, még pedig Angliában. Egy londoni ujság ugyanis azt írja, hogy Glamorgan grófságban egy erdő megindul és már több mint egy hete, hogy állandó lassú mozgásban van. A jelenségnek az a magyarázata, hogy az erdő egy meredek hegy lejtőjén fekszik és az erdőnek talaja mintegy 120 méternyi szélességben meglazulván, egy tömegben csúszik lefelé a hegy lejtőjén. A csupa szilfából álló erdő fáinak egy része megtartotta egyenes irányát, egy része pedig meghajolt és sok ki is dőlt a mozgás következtében.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

8/9 A felvétel beszünttetett.

Rokkant. Nem ismerjük az illető egyes alapszabályait, nem adhatunk tehát felvilágosítást.

1880. Ő császári és apostoli királyi Felsége kabinetirodájának Wien. Császári és apostoli királyi Felség. Legkegyelmesebb Úr!

M. M. csendőr. 1. Rózsácska. 2. Polgári törvények alatt állanak.

K. J. csendőr. Nézetünk szerint a btk. 301. §. szerint bírálandó el.

3333. A csendőrkerületi parancsnokság felfogásától függ.

S. csendőr. Viselhetik a járőrvezetői jelvényt további intézkedés nélkül.

Tisza. 1. Miután a kötelezőt ily értelemben írta alá, köteles szolgálni. Különös méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén azonban esetleg megengedik, hogy előbb is (a három év lejártá után mindjárt) elmelessen. 2. Még nincs eldöntve. 3. Igen. 4. Nem. 5. Evangelikus.

1882. K. V. A felülvizsgálat alkalmával előadott kérelmére beszámítják. Az igényjogosultságra feltétlenül beszámít.

77. Mindkét írásmód helyes.

Hóvirág. A vadászterület tulajdonosát vagy bérlőjét illeti meg.

G. L. A kérdezett czim ismeretlen.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1912. évi október hó 11-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy kitűnő szolgálataik elismerésül:

Borhy Sándor, m. kir. III. számú csendőrkerületbeli századosnak, valamint

Herkély Gyula, m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli főhadnagynak a legfelsőbb meglegedés kifejezése tudtul adassék.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Magasi Antal, VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, úgy a közbiztonsági szolgálat, mint az alárendelt őrsök és legénység vezetése terén kifejtett eredményes tevékenysége és példás magatartásáért.

Földvári Károly, V. számú csendőrkerületbeli törzsörmester, hosszas csendőrségi szolgálata alatt általában, de különösen 15 éven át a segédtsztségnél kifejtett buzgó tevékenysége, alárendeltjeinek helyes befolyásolása és példás magatartásáért.

A m. kir. V. számú csendőrkerület által:

Steffkó Ferencz törzsörmester, csendőrbíróági segédmunkás, ezen alkalmazásban 18 éven át állandóan kifejtett igen buzgó, fáradhatatlan és szakszerű ténykedése, továbbá alárendeltjeinek minden irányu helyes befolyásolása és vezetéseért, nemkülönbön kiválóan példás magaviseletéért.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár látóbról nem képes olcsón finom és jó hangszerezésként, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi hangszerekészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg Reményi legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. Külön költségvetés díjlanol. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Előadunk betéteket takarékpénztári könyveeskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköttése mellett helyeznek el Intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával) 2. Oly tőke ekbetét után, melynel a betevő az I. pontban felzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításáig. Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Nyilvánosan megdicséértettek:

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Kollár Mihály II. csendőr és Frits József próba-csendőr, mert egy szándékos gyújtogatáshól eredő tüzet, mielőtt az elharapózott volna, gyors oltási munkálatokkal azonnal lokalizáltak, a tettenért gyújtogatót pedig még a belviszínén elfogva, az igazságszolgáltatás kezébe juttatták.

Előléptettek:

1912 október hó 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Pap Domokos és

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Józsa Kálmán és Szabó József I. őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*; továbbá

Tamás János, Pap Győző, Tampa Imre és Bodor Sándor csendőr cz. őrmester, *őrsvezető cz. őrmesterré*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A III. osztályu tiszti katonai szolgálati jel adományoztatott:

Nagy Vilmos, VI. számú csendőrkerületbeli századosnak, 1912. október 24-én.

Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

Bányai Sámuel, VII. számú csendőrkerületbeli törzs-őrmester, továbbá

Kárász János VIII. számú csendőrkerületbeli törzs-őrmester és Lőrincz István ugyanazon csendőrkerületbeli járás-őrmester, 1912 október 1-én.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Szvoboda Vinceze csendőr, 1912 szeptember 14-én, Czúka Lajos őrsvezető cz. őrmester, Cziráki István és Imecs Albert csendőr cz. őrmesterek, 1912 október 5-én, Mészáros István, Pongrácz Lajos, Deák János és Sipos József őrsvezető cz. őrmesterek, 1912 október 6-án.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Kovács József, VII. és Csökli Gábor csendőrök; továbbá

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Miha Miklós, Dávid Kálmán, Nagy József, Voloncs György és Nagy István csendőrök.

Névváltoztatások.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Bagó András csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 142,355/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján vezetéknevét «Balog»-ra változtatta.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Pópits György próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 146,849/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Pesti»-re változtatta.

Chrenkó József próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 147,039/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Almás»-ra változtatta.

Házasságra lépett:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Nagy János csendőr cz. őrmester, Jszu Annával, 1912 szeptember 21-én, Tordán.

Rusz Elek csendőr, Zsurka Máriával, 1906 október 28-án, Bucsumban.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Sebestyén Gábor őrsvezető cz. őrmester, Kotán Vil-mával, 1912 szeptember 25-én, Békésen.

V. Filep Károly őrsvezető cz. őrmester, Ludvig-Ra-falszky Adél Rózával, 1912 szeptember 28-án, Brádon.

Madarasi Sándor csendőr, Princz Irénnel, 1912 szept. 21-én, Peszéradás-on.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Károly őrsvezető cz. őrmester, Belei Dochiával, 1912 szeptember 25-én, Borgótilán.

Jánosi Dénes csendőr cz. őrmester, Sipos Mártával, 1912 szeptember 22-én, Kissolymoson.

Gyergyai József csendőr cz. őrmester, Mike Viktóriával, 1912 szeptember 22-én, Észtelucken.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
taltos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

*Elnom minőségű télt keztyűk, hosapkák, nemkülönbön minden-
nemű felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból
kiváratra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikkeket
a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.*